

Vlaams
Parlement

vergadering **C32**
zittingsjaar 2019-2020

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Economie, Werk, Sociale Economie,
Wetenschap en Innovatie

van 7 november 2019

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Tom Ongena aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de rentabiliteit van de dienstenchequeondernemingen – 210 (2019-2020)	3
VRAAG OM UITLEG van Alessia Claes aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de impact van digitalisering en artificiële intelligentie (AI) op de arbeidsmarkt – 260 (2019-2020)	7
VRAAG OM UITLEG van Tom Ongena aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over bedrijven die een eigen opleidingscentrum oprichten – 280 (2019-2020)	12
VRAAG OM UITLEG van Tom Ongena aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de toeleiding van Brusselse werkzoekenden naar vacatures bij De Lijn – 347 (2019-2020)	17
VRAAG OM UITLEG van Ilse Malfroot aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over het tekort aan overnemers van ondernemingen – 247 (2019-2020)	21
VRAAG OM UITLEG van Kurt Vanryckeghem aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over het lokale ondernemerschap, met name het voorzien in een ambtenaar Lokale Economie – 284 (2019-2020)	24
VRAAG OM UITLEG van Andries Gryffroy aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de samenwerking tussen Vlaanderen en Nederland op het vlak van onderzoek en ontwikkeling (O&O) – 338 (2019-2020)	27
VRAAG OM UITLEG van Johan Danen aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de financiering door Vlaanderen van het kernreactorproject MYRRHA – 341 (2019-2020)	31

VRAAG OM UITLEG van Tom Ongena aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de rentabiliteit van de dienstenchequeondernemingen – 210 (2019-2020)

Voorzitter: de heer Robrecht Bothuyne

De voorzitter: De heer Ongena heeft het woord.

Tom Ongena (Open Vld): Minister, ik zou het met u over de dienstencheques willen hebben. Die zijn ingevoerd in 2004 en zijn sindsdien een groot succes gebleken. Destijds was dat in de strijd tegen zwartwerk, intussen is het voor heel veel mensen van verschillende leeftijden een belangrijk instrument om mee te helpen in huishoudelijke en andere zorgtaken.

De dienstencheques zijn zodanig succesvol dat ze nu een beetje het slachtoffer van hun eigen succes dreigen te worden. Vooral de dienstenchequeondernemingen krijgen het steeds moeilijker. Het Vlaamse regeerakkoord gaat ook wat morrelen aan de aftrek van de dienstencheque, wat natuurlijk minder goed nieuws is voor de gebruikers. Daartegenover staat wel dat de prijs van 9 euro per stuk behouden blijft, wat toch ook belangrijk is.

De kostprijs van het stelsel van de dienstencheques is bovendien ten gevolge van dat aanhoudende succes en de openenveloppefinanciering in de loop der jaren sterk gestegen, tot 1,4 miljard euro. Door het niet-indexeren van de kostprijs van de dienstencheques hebben dienstenchequeondernemingen in de loop der jaren slechts gedeeltelijk kunnen genieten van een indexering. Voor de vergoedingen die ze ontvangen, is er een officiële overheidstussenkomst. En die wordt natuurlijk wel geïndexeerd, maar niet de 9 euro van de aankoopprijs.

Dat heeft ertoe geleid dat de winstmarges van de dienstenchequeondernemingen dermate klein of zelfs negatief zijn geworden, dat heel wat van die ondernemingen in moeilijkheden zijn gekomen en dat er toch al wat faillissementen, stopzettingen of schaalvergrotingen zijn geweest.

Het stelsel van de dienstencheques heeft niet alleen een kostencomponent voor de overheid, die door de beslissing van het verlagen van de forfaitaire aftrek een besparing van vermoedelijk 75 miljoen euro voor de overheid oplevert, maar ook voor die ondernemingen. Het is echter niet duidelijk op welke wijze de regering de rentabiliteitsproblematiek van die ondernemingen concreet wil aanpakken. Daarom wil ik bij u eens polsen, minister, hoe u de evolutie van de rentabiliteitsproblematiek op korte termijn inschat. Bent u van oordeel dat er zich maatregelen opdringen om die rentabiliteit voldoende op niveau te houden, zodat de sector toch levensvatbaar wordt? Zo ja, hoe wilt u die problematiek aanpakken? Bent u van plan om een deel van het budget dat voortkomt uit de verlaging van de forfaitaire aftrek van de dienstencheques door de gebruiker, aan te wenden om de rentabiliteit van de dienstenchequeondernemingen te verhogen?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Bedankt, collega. Dit is een heel belangrijke vraag. De problematiek in de sector is mij uiteraard welbekend. U stipt terecht aan dat dienstencheques een belangrijke maatregel zijn in de ondersteuning arbeid-gezin voor de gebruikers. Het dienstenchequestelsel creëert ook jobs voor kwetsbare groepen en is een goed instrument gebleken in de strijd tegen zwartwerk. Het stelsel kan evenwel maar goed functioneren als de ondernemingen ook economisch leefbaar zijn, vandaar dat de volledige financiering van de dienstenchequeondernemingen behouden blijft.

We hebben op dit ogenblik geen volledig zicht op de bedrijfsvoering en de leefbaarheid van de ondernemingen. Er bestaat geen recente alomvattende studie over de rentabiliteit in de sector. Er is wel een onderzoek dat in 2018 is uitgevoerd in opdracht van Federgon. Dat onderzoek vergelijkt de rentabiliteit van de dienstenchequeondernemingen tussen 2013 en 2016 voor 29 ondernemingen op basis van hun jaarrekeningen. Uit dat weliswaar beperkte onderzoek blijkt dat de financiële situatie van de ondernemingen toch positief is. De federale taxshift heeft vanaf 2015 een positieve impact gehad op de loonkosten van de ondernemingen. Op heel korte termijn is er dus geen algemeen probleem.

Uit het VIONA-onderzoek (Vlaams Interuniversitair Onderzoeksnetwerk Arbeidsmarkttrappering) van 2015 weten we wel dat de financiële situatie bij de publieke dienstenchequeondernemingen minder positief is. Zeker in specifieke situaties stellen er zich nu al uitdagingen. De uitdagingen voor de sector in de toekomst zijn wel groot. Er is sprake van een toenemend krappe arbeidsmarkt, ook in de dienstenchequesector. De concurrentie tussen de bedrijven om kwaliteitsvolle dienstenchequewerknemers aan te trekken, neemt daardoor toe. Investerings voor opleidingen en een goede omkadering zullen om die reden ook aan belang winnen.

Samen met de indexaanpassingen, de anciënniteit van de werknemers in de sector en de eventuele afspraken in het kader van de cao, zal dat een impact hebben op de kosten van de ondernemingen. We moeten dat zeer goed in het oog houden.

Op basis van het jaarverslag Dienstencheques van het departement Werk en Sociale Economie zien we al enige tijd een consolidering van de sector. Kleinere ondernemingen worden overgenomen door grotere spelers, die mikken op schaalvergroting om hun kosten te beperken. En dat heeft tot gevolg gehad dat tussen 2012 en 2018 het aantal erkende ondernemingen met maatschappelijke zetel in Vlaanderen is gedaald van 1195 in 2012 naar 831 in 2018.

Zoals u terecht aanstipt, zullen we de komende jaren dan ook waakzaam moeten zijn in verband met de leefbaarheid van de sector. Ik heb een aantal vertegenwoordigers van de sector trouwens heel recent ontvangen.

Hoe zullen we daar nu mee omgaan? Eerst en vooral wil ik benadrukken dat de sector ontstaan is, en nog altijd bestaat, dankzij de steun van de overheid. Dat mogen we niet vergeten. Er wordt per cheque 14,02 euro subsidie bijkomend uitbetaald aan de ondernemingen. Dat blijft een belangrijk element om de sector te ondersteunen. Zoals gezegd, behouden we dit volledig.

Ten tweede, zal ik aan de administratie de opdracht geven om uit te zoeken hoe we de rentabiliteit kunnen monitoren en of hiervoor bijkomend onderzoek nodig is. Ik wil graag een scherp zicht krijgen op de situatie. Daarover gaan we dus in gesprek met de sector. We willen ook met hen pistes verkennen om de leefbaarheid van de sector te verzekeren.

Heel concreet hebben digitalisering, door de omschakeling van papieren naar elektronische dienstencheques, en ook automatisering bij de ondernemingen zelf, al een positieve impact gehad op de rentabiliteit. Er zijn daar ook nog wel wat extra mogelijkheden.

We willen bijvoorbeeld nagaan hoe bepaalde arbeidsmarktmaatregelen, bijvoorbeeld de individuele beroepsopleidingen (IBO's), in de dienstenchequesector kunnen worden ingezet. We onderzoeken ook hoe we de sector kunnen ondersteunen om meer in te zetten op werkbaar werk. Want, gelet op de concurrentie, zal dit ook belangrijk blijven in de toekomst.

De suggestie die u in uw laatste vraag formuleert, is natuurlijk heel aantrekkelijk. Maar u weet dat wij vanuit de globale overheid een traject hebben uitgestippeld

waarbij iedereen een beetje moet besparen. In 2017 kostten de dienstencheques 1,3 miljard euro aan de overheid. Het gebruik van de cheques blijft enorm groeien en dat heeft natuurlijk ook een impact op het budget. De verlaging van de fiscale aftrek is nodig om de dienstencheques betaalbaar te houden voor ons als overheid. Op die manier verzekeren we de duurzaamheid van de maatregel. Ook dit aspect is essentieel voor ondernemingen. In het regeerakkoord en in de begroting is er op dit moment geen zuurstof om net die middelen te gebruiken voor de rentabiliteit van de dienstenchequeondernemingen. Maar dat betekent niet, collega, dat mijn aandacht niet scherp staat op de problemen die er mogelijk zijn, zeker voor de publieke dienstenchequeondernemingen.

Wat bied ik nu aan? We gaan met iedereen rond de tafel zitten om te bekijken, ten eerste, hoe we de rentabiliteit zeer goed in kaart kunnen brengen, op een meer omvattende wijze dan nu het geval is, en ten tweede, wat de mogelijkheden zijn om die kosten nog naar beneden te halen.

De voorzitter: De heer Ongena heeft het woord.

Tom Ongena (Open Vld): Minister, ik dank voor uw antwoord. Ik ben blij dat u het ermee eens bent dat we dat goed moeten monitoren en bewaken.

We hebben er allemaal belang bij dat we het systeem van de dienstencheques levensvatbaar houden. Het zou al te gek zijn dat we op zoek gaan naar 120.000 extra jobs, maar langs de andere kant misschien heel veel dreigen te verliezen aan ondernemingen die actief zijn in de dienstenchequesector en die in de problemen dreigen te komen.

Ik ben het met u eens dat het natuurlijk meer is dan een financiële rentabiliteit. U hebt er zelf naar verwezen: het is ook zoeken naar uitdagingen rond de krapte op de arbeidsmarkt. De ondernemingen moeten nog voldoende mensen vinden om de taken in het kader van dienstencheques uit te oefenen.

Ik ben blij dat u initiatief wilt nemen om de problemen te monitoren en om samen met de sector naar oplossingen te zoeken. Ik beseft dat het budgettair niet altijd even evident is. Het was een mogelijkheid, maar goed, ik begrijp dat het financieel niet zo evident zal zijn.

Een extra voorstel of suggestie zou kunnen zijn om eens na te gaan of we die betaalbaarheid van dienstencheques niet kunnen verbeteren via een soort van derdenfinanciering. Daarbij kunnen we de werkgevers de mogelijkheid geven om dienstencheques aan te bieden als extralegaal voordeel.

Misschien is dat een piste die ook kan helpen, naast vele andere maatregelen die zich opdringen om de levensvatbaarheid te versterken en om de betaalbaarheid van dienstencheques overeind te houden. Zo kunnen de dienstenchequeondernemingen extra middelen krijgen. Minister, wat denkt u daarvan?

De voorzitter: De heer Annouri heeft het woord.

Imade Annouri (Groen): Minister, ik kan me voor een groot deel vinden in alle antwoorden die u hebt gegeven. Ik ben blij dat u het aspect van werkbaar werken hebt aangehaald. Er is heel veel druk op mensen in bijvoorbeeld poetsbedrijven, die tegen een hoog tempo op verschillende plaatsen hun werk moeten doen. Het heeft nefaste gevolgen als de mensen daar nog eens uitvallen om commerciële redenen.

Ik ben blij dat u aanhaalt dat u de monitoring scherper wilt stellen. Wat mij de afgelopen jaren is opgevallen, is dat, als je kijkt naar de markt van dienstenchequeondernemingen de grotere spelers een groter aandeel beginnen te krijgen en de kleinere dienstenchequeondernemingen verminderen. Kleine bedrijven

vallen steeds meer weg en de grote winnen steeds meer terrein. Minister, wat vindt u daarvan? Vindt u dat een goede zaak en een gezonde ontwikkeling als we kijken naar de toekomstige ontwikkeling van die sector? Of vindt u dat we daar waakzaam voor moeten zijn?

De voorzitter: Mevrouw Claes heeft het woord.

Allessia Claes (N-VA): Minister, ook ik ben blij te horen dat u de oefening gaat maken rond de rentabiliteit van die bedrijven. We moeten er zeker op toezien dat, als we de prijzen gaan herschikken, er geen toename van zwartwerk is. Dat is een risico dat ik wil aanhalen.

Ik had nog een bijkomende vraag. De 60 procentregeling waarbij ondernemers nieuw personeel kunnen aanwerven, is onlangs afgeschaft. Minister, wat is het effect daarvan?

Robrecht Bothuynne (CD&V): Minister, het is een bijzonder belangrijke maatregel voor de arbeidsmarkt en voor de combinatie van arbeid en gezin. 750.000 gebruikers in het systeem van dienstencheques zorgen ervoor dat de combinatie tussen werken en gezinszorgen haalbaar is en blijft.

Ik ben blij te horen dat er overleg is gepland met de sector. Ik zou u willen vragen om dat op een structurele manier te gaan doen zodat de vinger aan de pols blijft, niet alleen met monitoring maar ook met overleg, en niet alleen over de rentabiliteit maar ook over de instroom. De bedrijven in de dienstenchequesector hebben het bijzonder moeilijk om geschikte en goede mensen te vinden, net zoals vele andere sectoren in dit land. Maar ze zijn wel een belangrijke opstap naar werk voor veel preciaire groepen op de arbeidsmarkt. Vandaar ook het belang van het debat rond werkbaar werken, natuurlijk ook in deze sector. Zo'n permanent overleg met de sector kan zeker nuttig zijn.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega Ongena, u reikt een piste aan. Ik ben bereid om alle pistes te onderzoeken, maar mijn eerste piste is om een goed zicht te krijgen op de werkelijke problemen, waar ze zich voordoen en op welke manier ze zich manifesteren.

Ik heb verwezen naar twee onderzoeken, die allebei niet volledig zijn. Ik heb aan de sector ook aangeboden om rond de tafel te zitten. De suggestie van de voorzitter om daar een permanent overleg van te maken – voor zover dat niet 24 uur op 24 is, 365 dagen per jaar –, vind ik ook noodzakelijk. We zullen dat ook opzetten. Het is van belang om de sector te koesteren. Toen ooit de dienstencheque werd uitgevonden, hadden we niet kunnen denken dat het zo'n effect zou hebben. Voor de mensen die in die sector zijn tewerkgesteld, is het een goede zaak en zij doen het heel graag.

Ik heb het ook in mijn antwoord gezegd: ik ben gevoelig. U kent ook de arbeidsomstandigheden en het werkbaar werken in de sociale economie. Als we willen dat mensen meer en langer aan de slag gaan, dan moeten we ook rekening houden met de omstandigheden waarin ze dat doen. Als je daar rekening mee wilt houden, betekent dat ook dat de sector het moet kunnen doen met de middelen die hij heeft.

Deze punten zijn voor mij allemaal relevant om de komende periode uit te klaren en dan na te gaan op welke manier we al of niet extra moeten verstevigen, hetzij bij bepaalde dienstenchequebedrijven, hetzij bij allemaal. Het hangt een beetje van de resultaten af.

Wat de schaalvergroting betreft, collega Annouri, is het moeilijk om te zeggen of ik dat goed of slecht vind. Ik vind het niet zo vanzelfsprekend om te zeggen dat schaalvergroting slecht is. Voor dienstenchequebedrijven zou het zelfs kunnen dat

de gestructureerde ervaring heel goed is. De schaalvergroting zou tot een beter beleid kunnen leiden dan met vele kleine bedrijfjes. Ook dat durf ik niet met zekerheid zeggen. Ik heb daar dus niet echt een emotie over. Ik zie wel een trend: er wordt van vele kleintjes naar grotere bedrijven gegaan. Dat zal ook wel deels vanuit rentabiliteitsoverwegingen gebeurd zijn, veronderstel ik.

Mevrouw Claes, op uw vraag over de gevolgen van de afschaffing van de 60 procent heb ik nu geen antwoord. We moeten zelf eens bekijken wat de mogelijke impact zou zijn. Ik probeer u snel een antwoord te geven. Anders stelt u maar een schriftelijke vraag en krijgt u een gepersonaliseerd antwoord, wat communicatief ook interessant kan zijn. Ik laat de keuze aan u.

De voorzitter: De heer Ongena heeft het woord.

Tom Ongena (Open Vld): Minister, ik dank u voor uw engagement om naar structureel overleg te gaan om de problemen in de sector goed in kaart te brengen en te zoeken naar oplossingen. We zullen dat uiteraard opvolgen en we hopen dat er snel maatregelen komen als dat nodig is. Daar mogen we van overtuigd zijn. We zullen u desgevallend opnieuw ondervragen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Alessia Claes aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de impact van digitalisering en artificiële intelligentie (AI) op de arbeidsmarkt – 260 (2019-2020)

Voorzitter: de heer Robrecht Bothuynne

De voorzitter: Mevrouw Claes heeft het woord.

Alessia Claes (N-VA): Digitalisering en artificiële intelligentie gaan een grote impact hebben op onze arbeidsmarkt. Technologiefederatie Agoria berekende vorig jaar in een studie dat deze tendens gaat zorgen voor extra banen maar dat er ook massa's banen zullen verdwijnen. Voor elke vacature die verloren gaat in die sectoren zijn er 3,7 nieuwe in de plaats.

De meeste ondernemers kijken daar op een positieve manier naar. Zeven op de tien ziet er een kans in en slechts één op de tien of 11 procent ziet er een bedreiging in.

Onlangs las ik een artikel in het Belang van Limburg. Het verscheen vorige maand naar aanleiding van een Voka-evenement rond artificiële intelligentie. In het artikel staat: "Kmo's begrijpen niet altijd goed waarover het gaat. Dat schrikt hen af."

Minister, wat is uw visie op de effecten van digitalisering en artificiële intelligentie op de arbeidsmarkt? Hoe kan Vlaanderen de burgers en de bedrijven beter sensibiliseren en voorbereiden?

Welke maatregelen wilt u nemen om onze bedrijven aan te sporen om in te zetten op artificiële intelligentie en robotisering? Hoe kan de Vlaamse overheid de bedrijven daarin maximaal ondersteunen?

Hoe gaat u een antwoord bieden op de bezorgdheden en vooroordelen rond artificiële intelligentie en de effecten ervan op onze economie en de arbeidsmarkt?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: De impact van digitalisering op jobs en competentienoden zal een prioriteit zijn in mijn beleid en het is belangrijk dat we zelfs een versnelling

hoger schakelen. Vlaamse bedrijven reageren vaak nog te reactief, vanuit hun producten of diensten, terwijl er net een meer proactieve aanpak van hen nodig is, met in het bijzonder ook aandacht voor de mensen die er mee aan de slag zullen gaan.

Er zijn al heel wat acties ondernomen waarop we kunnen verder bouwen. Ik kom hier straks op terug. Ik neem ook de aanbevelingen van de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen (SERV) en de bevindingen uit de Agoriastudie mee, waar trouwens ook het belang van omscholen en bijscholen heel nadrukkelijk naar voren komt. Dat is voor mij een aanleiding om in dialoog te gaan, na te gaan hoe we acties, waar mogelijk, kunnen verbinden en te onderzoeken hoe het huidige gevoerde beleid versterkt kan worden.

In heel wat huidig onderzoek stel ik vast dat men wat blijft steken op het niveau van de impact van digitalisering op jobverlies en jobcreatie, maar de concrete impact voor bedrijven en hoe ze er positief mee aan de slag kunnen, blijft voor mij onderbelicht. Ik vind het onwaarschijnlijk dat men eerder specifiek gaat kijken, maar het brede verhaal minder in beeld brengt.

Daarom werd het onderzoek 'Digitale transformatie op bedrijfsniveau' opgestart in het kader van het VIONA-onderzoeksprogramma (Vlaams Interuniversitair Onderzoeksnetwerk Arbeidsmarktrapportering). IDEA Consult heeft via dat onderzoek de impact van digitalisering op het menselijk kapitaal in ondernemingen onder de loep genomen en ingezoomd op hoe ondernemingen digitaal kunnen transformeren met aandacht voor menselijk kapitaal en welke interventies ze dan het beste ondernemen.

Er zijn een aantal digitale voorlopers in verscheidene sectoren, zoals Familiehulp, Acco Accounting, Mariasteen, Dekeyzer-Ossaer en Newtec. Bij hen werd bekeken hoe zij omgaan met de integratie van strategieën voor markt, business en menselijk kapitaal en welke lessen we hieruit kunnen trekken voor andere bedrijven en de rol van de overheid hierin. Het onderzoek werd onlangs afgerond. Ik zal het vrijgeven zodra het bij mij aankomt. We zullen er zeker zeer interessante zaken kunnen uithalen.

Een meer integrale en beleidsdomeinoverschrijdende aanpak is ook aan de orde. Digitale vaardigheden zijn, net als Science, Technology, Engineering and Mathematics (STEM) en 21e-eeuwse vaardigheden, competenties waar de arbeidsmarkt van vandaag en morgen om schreeuwt. Het is dan ook van belang dat we inzetten op de aandacht voor digitale en andere competenties van de toekomst in de procedure van beroepskwalificatiedossiers en in het VDAB-platform 'Mijn loopbaan'.

Welke maatregelen kunnen we nog nemen? Zoals ik al zei, vertrekken we niet van een wit blad. Wat bestaat er al? Ten eerste is er het impulsprogramma 'Artificiële intelligentie en cyber security'. Daar zetten we in op onderzoek, implementatie in het bedrijfsleven en een flankerend beleid dat aandacht heeft voor ethiek, opleidingen en brede sensibilisering. De projecten worden momenteel beoordeeld en gegund.

Ten tweede appelleren we via onze sectorconvenants aan sectoren om na te denken over de uitdagingen waar ze voor staan, hier een visie op te vormen en er engagementen rond op te nemen. In de huidige generatie sectorconvenants, waar ik hier naar verwijs, die lopen tot eind dit jaar, wordt digitalisering door 27 sectoren gezien als een belangrijke uitdaging van vandaag en morgen.

Ten derde stimuleren we het bijblijven van mensen met de competenties die de arbeidsmarkt vraagt via tal van structurele maatregelen. Denk maar aan werkplekleren, zowel voor werkzoekenden als voor jongeren. Zo leren ze niet enkel de theorie, maar doen ze ervaring op in de praktijk.

Ten vierde, via de goedkeuring van het decreet betreffende de erkenning van verworven competenties (EVC) wordt het mogelijk om sneller competenties in kaart te brengen en zo beter in te spelen op de vragen van de arbeidsmarkt.

Ten vijfde, zowel VDAB als SYNTRA Vlaanderen ondernemen vandaag al heel wat acties om hun opleidingsaanbod flexibel aan te passen aan de competentienoden van vandaag. Morgen lanceren we met VDAB ook een onlinecursus inzake artificiële intelligentie voor zowel werkzoekenden als werkenden. Dat is totaal nieuw en bijzonder interessant.

Ten zesde kunnen kmo's zowel voor individuele ondersteuning in de vorm van opleidingen als voor advies terecht bij de kmo-portefeuille. Daarnaast is zowel via de kmo-groeisubsidie als via strategische transformatiesteun ondersteuning mogelijk voor opleidingen in het kader van een transformatieproject.

Ten zevende, via het VLAIO-netwerk (Agentschap Innoveren en Ondernemen) waarin alle partnerorganisaties van VLAIO zetelen, wordt ingezet op sensibilisering en het gericht informeren van groepen van bedrijven. Ook op dit vlak zijn nog verschillende acties in voorbereiding om artificiële intelligentie dichterbij kleinere bedrijven te brengen.

Toen ik minister werd, heb ik vastgesteld dat er al heel wat acties zijn. Het is nu van belang om te kijken hoe we zaken beter kunnen verbinden over de beleidsdomeinen heen en hoe we het gevoerde beleid nog kunnen versterken.

Er was er een vraag over de bezorgdheden en vooroordelen met betrekking tot artificiële intelligentie. Digitalisering en artificiële intelligentie hoeven absoluut geen bedreiging te zijn. Het kan voor bedrijven en burgers ook een opportuniteit zijn om net werkdruk en krapte aan te pakken.

Ik heb in het begin van de week gecommuniceerd over een aantal miljoenen euro's die we investeren in sociale economie, om de werkbaarheid te verhogen. Ik heb toen het voorbeeld gegeven van de cobots, robots die als copiloot van werknemers in een bedrijf het zwaardere werk voor hun rekening nemen.

Dat toont voor mij aan dat artificiële intelligentie kan worden ingezet om doelstellingen rond werkbaar werk te realiseren. Ik denk dat sommigen het misschien wat te veel als een bedreiging beschouwen, uit schrik geen werk meer te hebben. Maar dit biedt net opportuniteiten om jobs op een veel kwalitatievere manier te kunnen uitvoeren. En innovatie zal de komende jaren dan ook een absolute realiteit worden, in de beleidsterreinen waarvoor ik bevoegd ben, maar ook, als het van mij afhangt, in alle beleidsdomeinen. Sommigen zeggen: 'Als we de wereld willen redden, zullen we onze artificiële intelligentie moeten omarmen.' Ik ben het daar deels mee eens.

Heel specifiek wil ik een kenniscel oprichten voor ethische en maatschappelijke vragen rond artificiële intelligentie. Want het is uiteraard niet allemaal rozegeur en maneschijn. Het doel is dat die kenniscel alle praktische kaders distilleert uit nationale en internationale onderzoeken en ervaringen, en zo toepasbare richtlijnen en advies aanreikt en een toonaangevende stem wordt in de maatschappelijk verantwoorde ontwikkeling van AI in Vlaanderen.

Het kenniscentrum zal worden gevormd door VUB-SMIT (Studies in Media, Innovation and Technology), KU Leuven-Centre for IT & IP Law en UGent-MICT (onderzoeksgroep Media en ICT). Dat kenniscentrum zal vraaggedreven, multidisciplinair en onafhankelijk opereren. Ik trek daarvoor een jaarbudget van zo'n 750.000 euro uit.

De voorzitter: Mevrouw Claes heeft het woord.

Allessia Claes (N-VA): Minister, ik dank u voor uw heel uitgebreid antwoord en voor de primeur die we morgen zullen krijgen.

Ik heb nog een bijkomende vraag. U sprak zonet over het menselijke kapitaal. Er zullen jobs verdwijnen en er zullen andere jobs voor in de plaats komen. De groep van laaggeschoolden mag daarbij zeker niet worden vergeten. Is er al over nagedacht hoe die groep zal worden ondersteund? Zullen zij worden begeleid en opgeleid om die nieuwe jobs te kunnen invullen? Wat zal de impact van digitalisering en artificiële intelligentie zijn op die laaggeschoolde werknemers?

De voorzitter: De heer Annouri heeft het woord.

Imade Annouri (Groen): Voorzitter, ik sluit me heel graag aan bij de vraag van mevrouw Claes. Het is niet zo dat digitalisering een impact zál hebben, ze hééft al volop een impact op onze arbeidsmarkt. De wetenschappelijke onderzoeken die daarover verschijnen, leren dat sommigen daar heel pessimistisch over zijn en vooral jobs zien verdwijnen en anderen dan weer overdreven optimistisch. Maar er zijn ook mensen die realistisch zijn en beseffen dat dat heel wat kansen met zich meebrengt, maar dat het ook afhangt van het beleid dat zal worden gevoerd.

De meest kwetsbare of potentieel kwetsbare groep van de digitalisering en robotisering zullen volgens mij niet per se de laaggeschoolden of hooggeschoolden zijn, maar wel de middengeschoolden. Minister, kunt u focussen op die targetgroep en hen meenemen in het verhaal?

Alles wat er gebeurt rond artificiële intelligentie, digitalisering en robotisering gaat over levenslang leren, over mogelijkheden en toepassingen op onze arbeidsmarkt, over ethische vraagstukken. Daarom ben ik heel blij dat u het bericht brengt van het kenniscentrum dat zal worden opgericht. Ik ben ook blij met het bedrag dat daaraan gekoppeld wordt.

Wat ik storend vond tijdens de vorige legislatuur, is dat er heel wat maatregelen zijn, zoals de maatregelen die u nu opsomt, maar dat er eigenlijk geen overkoepelend plan van aanpak is. Het is allemaal nog wat te gefragmenteerd. We zien dat ons omringende landen, zoals Nederland en Duitsland, al werk hebben gemaakt van een 'robotagenda', die hebben ingediend in de parlementen en daar heel sterk werk in hebben verzet.

Ik heb vorige legislatuur een resolutie ingediend. Minister, ik hoop dat u daarvan werk zult maken. Ik zal die resolutie opnieuw indienen. Ik zal het gesprek opnieuw aangaan. We hebben echt nood aan een overkoepelend beleid. Ik hoop dat u ervoor zult zorgen dat al die zaken veel beter met elkaar worden verbonden, dat er een veel duidelijker beleid komt en dat dat inderdaad, als het kan, over de verschillende beleidsdomeinen van deze Vlaamse Regering heen, wordt uitgerold. Ik vrees dat we anders een achterstand zullen oplopen tegenover de landen die ons omringen. En dat zou geen goede zaak zijn.

De voorzitter: Mevrouw Segers heeft het woord.

Katia Segers (sp.a): Minister, ik ben verheugd dat u bij het begin van de legislatuur onmiddellijk artificiële intelligentie en het omgaan met de uitdagingen en de kansen van wat ik noem 'de slimme samenleving' wilt aanpakken en er werk van wilt maken.

Ik wil me graag aansluiten bij collega Annouri. Het is heel fijn dat u het initiatief van uw collega Muyters van een kenniscel rond ethische dimensies zult verlengen, want het is heel belangrijk, maar naast alle rapporten die er zijn en initiatieven die genomen worden, hebben we vooral nood aan een overkoepelend kader.

Op het einde van de vorige legislatuur hebben we in de Senaat op mijn initiatief een bijzonder omstandig informatieverslag gemaakt rond de kansen en uitdagingen van

de slimme samenleving. We hebben tientallen uren hoorzittingen gehouden met de grootste internationale experts. Het was heel omvattend. We hebben veel belang gehecht aan governance, ethiek en grondrechten, de impact van artificiële intelligentie op een macro-economisch niveau op de arbeidsmarkt, maar ook bijvoorbeeld aan de fiscale dimensie. Wat doen we bijvoorbeeld met de robottaks? Dat is een heel belangrijke vraag: zijn we voor of tegen een robottaks om de transformatie van de arbeidsmarkt te financieren en te begeleiden? We hebben ook de impact op het onderwijs en het levenslang leren onderzocht. Levenslang leren zal in dat opzicht steeds belangrijker worden. Er zijn een aantal dimensies die we nog niet hebben behandeld, bijvoorbeeld de impact op de wereld van cultuur en media, want die is er ook. Vandaag kan je met artificiële intelligentie een muziekwerk componeren of een schilderij maken. Ook daar is dus een belangrijke impact.

Wat mijn oproep is – en ik hoop dat collega's mij willen volgen – is dat we op zijn minst dat rapport eens zouden agenderen en samen bestuderen en nagaan wat Vlaanderen kan doen. We moeten ook nagaan wat de federale overheid kan doen, want in die hele transformatie zijn er heel wat dimensies waar we sowieso met de andere beleidsniveaus zullen moeten praten, bijvoorbeeld alleen al over fiscaliteit. Ik vraag dus aan de collega's om dat rapport hier eens te bestuderen.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega's, ik zou het woord 'laaggeschoolden' niet meer willen gebruiken. Er zijn 'kortgeschoolden' maar laaggeschoold vind ik zeer 'appreciatief'. Ik probeer dat woord uit mijn taalgebruik te bannen. Maar u hebt het zelf gebruikt waardoor ik het nu overneem.

Mensen die kortgeschoold zijn, moeten uiteraard onze grote zorg wegdragen. Ik heb u ook gezegd dat bijscholen en levenslang leren absoluut de uitdagingen voor de toekomst zijn. Zeker voor mensen die kortgeschoold zijn, is het moeilijk om zich om te scholen. We moeten er absoluut aandacht voor hebben. Het voorbeeld dat ik u net gaf over de cobots is net een voorbeeld waarbij kortgeschoolden worden geholpen in de manier waarop ze het werk kunnen verrichten. Het gaat over situaties waarbij men de mens niet volledig kan vervangen door een machine, maar waarbij de machine hulp biedt om het werk beter uit te voeren bij complexere handelingen. Dit heeft tot gevolg dat, bijvoorbeeld in het kader van de sociale economie, veel complexere handelingen door dezelfde mensen kunnen worden uitgevoerd. Dat is dan weer goed omdat het andere jobs worden, jobs waarvan sommige handelingen nu volledig geautomatiseerd zijn. We moeten op deze manier werken.

Zowel collega Claes als collega Annouri vragen om daar bijzondere aandacht voor te hebben en mijn antwoord is zeker ja. Absoluut. Artificiële intelligentie is geen zaak van enkel hooggeschoolden, integendeel. Ook op dat vlak moet onze blik voldoende helder zijn.

Collega Claes, toen ik het antwoord las – want voor mij is er ook heel veel nieuw – dacht ik: 'Amai, we zijn al zoveel aan het doen.' Maar ik miste ook wat structuur. Het is de bedoeling om die aan te brengen, vandaar ook het kenniscentrum. Zoals collega Segers zegt, bestaat er al zoveel, ook internationaal. In plaats van iedere keer opnieuw het warm water te willen uitvinden, is het misschien goed om dat wat bestaat, op een heldere wijze in Vlaamse handvaten proberen te steken. Dat is de bedoeling van het Vlaams kenniscentrum. En het is zeker geen 'desappreciatie' voor al de initiatieven die mijn voorganger al genomen heeft, integendeel. We moeten wel proberen om die zaken breed uit te dragen. Ik heb u een aantal pionierbedrijven genoemd die mee onderzocht zijn. Die studie zal ook al nuttig zijn om te zien hoe we bij veel meer andere bedrijven diezelfde processen kunnen in gang zetten.

Mijnheer Annouri, u bent vrij om voorstellen van resolutie in te dienen. Ik kan daar op dit moment geen appreciatie over geven. Het is ook niet aan mij om die te bespreken. (*Opmerkingen van Imade Annouri*)

U mag dat doen. Ook zonder resolutie – ik heb dat gisteren ook gezegd in de commissie Landbouw – spreek ik soms engagements uit en ik probeer die zo goed mogelijk na te komen.

Idem voor collega Segers. Voor mij mogen alle rapporten hier voorgesteld worden, maar dat is een zaak voor de commissie. U moet daar keuzes in maken.

Ik besef zeer goed dat de artificiële intelligentie en de innovaties in dat verband sowieso deze legislatuur in Vlaanderen zeer veel aandacht zullen nodig hebben en wegkopen. Zelfs als we niets doen, zal er toch veel aandacht voor zijn, maar het is absoluut niet de bedoeling om niets te doen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Tom Ongena aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over bedrijven die een eigen opleidingscentrum oprichten – 280 (2019-2020)

Voorzitter: de heer Robrecht Bothuynne

De voorzitter: De heer Ongena heeft het woord.

Tom Ongena (Open Vld): De krapte op onze arbeidsmarkt wordt alsmaar nijpender, dat weten we, zeker voor technische profielen. Blijkbaar beginnen bedrijven daarom het heft zelf in handen te nemen. Ik verwijs naar het servicebedrijf Geysen in Westerlo dat recent in de media kwam met de melding dat ze een eigen 'Geysen Academy' zouden oprichten, een inhouseopleidingscentrum waar het komend jaar 650 technici en studenten kunnen worden opgeleid in een soort 'miniaturfabriek'. Ze willen ook samenwerkingen afsluiten met scholen in de buurt om de 'miniaturfabriek' ook te gebruiken.

De 'academy' is in eerste instantie bedoeld voor de eigen medewerkers, maar op termijn wil Geysen ook werknemers van andere bedrijven toelaten en met VDAB een regeling uitwerken om werkzoekenden in hun 'academy' op te leiden. Dat is natuurlijk een beetje opmerkelijk: het lijkt erop dat dit bedrijf het roer overneemt van VDAB.

Een ander opmerkelijk aspect is dat de 'academy' geen officiële erkenning als opleidingscentrum aanvraagt. De verklaring die daarvoor wordt gegeven, is dat het bedrijf niet gebonden wil zijn aan het strakke keurslijf van een leerplan en steeds wil kunnen inspelen op de nieuwste technieken of noden op de arbeidsmarkt. Het nadeel is natuurlijk dat wie daar een opleiding volgt, geen erkend diploma krijgt. Wat kan men gaan doen met een getuigschrift?

Minister, hoe staat u tegenover concepten van inhouseopleidingscentra? Komt dat de werking van VDAB ten goede? Of kan dat aanvullend zijn?

Welke regelingen zijn er mogelijk tussen dergelijke inhouseopleidingscentra en VDAB?

Is de oprichting van dergelijk opleidingscentrum geen teken aan de wand dat het keurslijf van de normale opleidingen te strak is geworden? Misschien hebben we daar wat werk aan de winkel.

Zult u het beleid inzake opleidingscentra en de erkenning van elders verworven competenties (EVC) naar aanleiding van het nieuwe regeerakkoord, dat in een centrale arbeidsmarktregisseursrol voor VDAB voorziet, evalueren en bijsturen in het licht van die nieuwe evolutie?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Ik dank u en op uw eerste vraag kan ik heel kort antwoorden: ik sta daar heel positief tegenover. Het staat expliciet in het regeerakkoord dat we samen met bedrijven en sectoren volop en meer dan ooit moeten inzetten op het omscholen en bijscholen van werkzoekenden, maar ook van werknemers. Bedrijven beseffen ook, zeker gelet op de krapte op de arbeidsmarkt, dat opleiden het nieuwe rekruteren is geworden. Ik stel dat ook vast als ik in bedrijven kom. Dat is op tien jaar tijd enorm veranderd. Waar vroeger werknemers zich bij een bedrijf aanboden en de bedrijfsleider kon kiezen, moet men nu als bedrijf gaan tonen op welke manier de bedrijfscultuur zich ontwikkelt, en dan kiezen de werknemers. In die zin kan ik het initiatief van Geysen Academy perfect kaderen en begrijp ik ook waarom het op die wijze tot stand is gekomen.

Ik vind dat dergelijke initiatieven voor VDAB geen bedreiging, maar vooral een opportuniteit zouden moeten zijn. Ik verwacht de komende jaren van VDAB dat zij nog meer inzetten op het opleiden en omscholen van werkzoekenden en werknemers. Maar VDAB moet dat niet alleen doen. Daarvoor is samenwerking en dialoog met bedrijven en sectoren net cruciaal. Kijk bijvoorbeeld naar duaal leren in het onderwijs, waar je door samenwerken een unieke leerweg uitbouwt tussen scholen en bedrijven.

Dat is trouwens ook niet nieuw voor VDAB. De basisopleidingen van VDAB worden nu al gevolgd door meer gericht werkplekleren of uitdieping op werkvloeren van bedrijven. Werkzoekenden die een individuele beroepsopleiding (IBO) volgen, kunnen ook al vaak gebruik maken van inhouse-opleidingsmogelijkheden van het bedrijf waarin ze hun opleiding volgen. Dat is maatwerk en wordt per werkzoekende vastgelegd. Initiatieven zoals de Geysen Academy, waar opleidingsinfrastructuur voorzien is om ook de meer complexe technische competenties van werknemers verder te ontwikkelen, kunnen dan ook een waardevolle aanvulling zijn op de VDAB-basisopleidingen.

Ik wil trouwens voor de duidelijkheid nog aanstippen dat, in dit specifieke geval, Geysen al vele jaren samenwerkt met VDAB in Herentals, zowel voor de opleiding van de eigen medewerkers als van werkzoekenden. Over de mogelijkheid tot samenwerking op de nieuwe inhouse-opleidingsinfrastructuur is er ook al contact opgenomen door VDAB, maar Geysen wilde wachten tot de opleidingsinfrastructuur meer ingewerkt was, zoals ze ook hebben aangegeven in een persbericht. Het is goed dat men zelf al die mogelijkheden tot samenwerking verkent.

Ik zie ook een belangrijke rol voor VDAB om bedrijven en sectoren te ondersteunen met het kwaliteitsvol uitbouwen van opleidingen en ervoor te zorgen dat de competenties die cursisten verwerven, ook gevaloriseerd worden, zeker in functie van een duurzame loopbaan.

De doelstelling van het decreet over het gemeenschappelijk kwaliteitskader is erop gericht om ook aan opleidingsaanbieders buiten het onderwijs de mogelijkheid te geven om een kwalificatie uit te reiken voor de gevolgde opleiding. Het gaat daarbij over opleidingen die gelinkt zijn aan beroepskwalificaties. Zo is de beroepskwalificatie voor de opleiding tot, bijvoorbeeld, operator bij VDAB of bij een private aanbieder of zelfs een onderneming van dezelfde waarde als de kwalificatie die men op school verwerft. Beroepskwalificerende opleidingen leiden mensen breed op, zodat ze een job kunnen vinden in bedrijven en sectoren. Ze zijn daardoor meestal ook wat langer. Arbeidsmarktgerichte opleidingen zetten in op het

versterken van die competenties die nodig zijn binnen een snel evoluerende bedrijfsspecifieke context. Beide zijn dus nodig. Beide vullen elkaar ook aan.

Dat een bedrijf niet kiest voor een erkenning voor zijn inhouse-opleiding, hoeft wat mij betreft niet gezien te worden als een teken dat de huidige procedures te weinig soepel en up-to-date zijn. Wel moeten we ernaar streven om ook beroepskwalificerende trajecten zo flexibel mogelijk te maken. Dat kan door binnen de beroepskwalificaties een beetje meer aandacht te hebben voor het ontwikkelen van deelkwalificaties. Dat zijn dan korte erkende opleidingstrajecten, waar ook een beetje meer op maat kan worden gewerkt. Maar daarvoor hebben de sectoren de sleutels in handen. De mogelijkheid bestaat dus om dat te doen.

Moet het beleid rond EVC worden bijgestuurd? Uiteraard. Zeker bij het begin van de legislatuur kun je het best evalueren en zo nodig bijsturen.

Ik was nauw betrokken bij de ontwikkeling van het decreet rond het gemeenschappelijk kwaliteitskader en de erkenning van verworven competenties. Het wordt nu nog maar pas uitgerold. Ik vind het dus wat vroeg om nu al te evalueren en bij te sturen. Het is nog maar een paar maanden geleden gestemd in het parlement.

Sowieso maken beide decreten kwalificerende instrumenten mogelijk. Als ik me niet vergis, zijn beide decreten zelfs unaniem goedgekeurd in het Vlaams Parlement. Dat zit zo toch redelijk vers in mijn geheugen. Ik was daar toen ook bevoegd voor en ik was aanwezig tijdens de plenaire vergadering. Ik herinner mij dat ik daarover een heel positief gevoel had. Ik zal eens nagaan of dat ook klopt. Een unanieme goedkeuring in het parlement geeft toch een ander gevoel dan een goedkeuring enkel door de meerderheid. Maar ik zal het eens nakijken, want misschien ben ik nu iets te positief.

VDAB bekijkt op dit ogenblik hoe hij beroepskwalificerende opleidings- en EVC-trajecten mogelijk kan maken en ondersteunen. Een van de aandachtspunten hierbij is in te kunnen zetten op zinvolle en haalbare trajecten, zowel vanuit het perspectief van de arbeidsmarkt als vanuit dat van het opgeleide individu. Dat zou kunnen leiden tot de ontwikkeling van nieuwe EVC-standaarden, maar ook tot de aansluiting met initiatieven zoals de Geysen Academy. Er zijn dus wel wat opportuniteiten.

Opleidingsinitiatieven door bedrijven moeten medewerkers ondersteunen. VDAB wil zijn rol als arbeidsmarktregisseur breder opvatten dan enkel vanuit de erkende opleidings- en EVC-trajecten. Ik heb daar al uitleg over gegeven.

Wat mij betreft, zal VDAB ook nog meer moeten inzetten op het valoriseren van de waarde van die kwaliteitsvolle bedrijfsopleidingen en zal hij moeten zoeken naar goede linken tussen de opleidingen en de erkende beroepskwalificerende trajecten.

Mijn antwoord is uitgebreid, maar u stelde dan ook een brede vraag, opnieuw over een heel interessant thema.

De voorzitter: De heer Ongena heeft het woord.

Tom Ongena (Open Vld): Minister, ik dank u voor uw omvangrijk antwoord. Voor alle duidelijkheid: we zijn blij omdat u blij bent, maar ook omdat dergelijke initiatieven worden genomen. We verwachten natuurlijk heel veel van VDAB. Als privé-ondernemingen een deel van het werk op zich nemen, is dat een goede zaak.

Maar dat mag ons er niet van weerhouden om er toch een zekere kritische blik op te werpen. Het feit dat bedrijven dit doen, wijst misschien wel op een probleem bij VDAB, namelijk dat zij onvoldoende antwoord kunnen bieden op de vraag vanuit het bedrijfsleven. En het feit dat zij geen officiële erkenning vragen als opleidingscentrum moet

ons toch ook wel wat kritisch laten kijken. Moeten wij onze eigen regelgeving dan ook niet eens onder de loep nemen?

Minister, ik heb nog een bijkomende vraag over die elders verworven competenties, waarop u deels al hebt geantwoord. Sommige mensen gaan aan de slag in zo'n centrum, maar zullen misschien niet in dat bedrijf blijven, omdat ze uiteindelijk misschien niet worden aangeworven of moeten doorstromen naar ergens anders. Zij hebben die opleiding dan wel gevolgd. Hoe zal VDAB daar dan concreet mee omgaan? Stel dat iemand daar dan niet aan de slag gaat en bij VDAB komt aankloppen: 'Ik heb die opleiding gevolgd bij Geysen Academy.' Hoe zal VDAB daar dan mee omgaan? Hoe wordt dat dan duidelijk gemaakt aan de werkgevers met vacatures? Zullen zij het dat dan op een of andere manier ook gebruiken?

De voorzitter: Mevrouw Malfroot heeft het woord.

Ilse Malfroot (Vlaams Belang): Ik vind het heel zorgwekkend dat dergelijke bedrijven zelf moeten voorzien in opleidingen. Dat duidt niet alleen op een probleem bij VDAB, maar toch ook op een probleem bij de scholen. Want dat wil zeggen dat ons schoolsysteem faalt, dat ons opleidingssysteem faalt. Als er nu al te weinig technisch geschoolden zijn, dan wordt dat toch zorgwekkend binnen vijf jaar? Want dan is er een uitstroom van mensen die met pensioen gaan en wellicht kan die uitstroom dan niet worden opgevangen.

We moeten hierin dus niet alleen afstemmen met VDAB, maar ook met de scholen. We moeten zelf de gesprekken aangaan met de scholen, om meer in te zetten op stages, door training en beleving, zodat scholieren of andersgeschoolden op zijn minst weten naar welke sector hun interesse uitgaat, welke specialisatie zij willen volgen. Want in dit geval voorziet het bedrijf zelf in de opleiding en zal het zelf zijn personeelsleden betalen. Het zal dus zelf zijn personeel opleiden. We moeten het breder zien en niet alleen het probleem bij VDAB, maar ook het probleem op het vlak van scholing en opleiding daarin opnemen.

De voorzitter: Mevrouw Claes heeft het woord.

Allessia Claes (N-VA): Ik juich het net toe dat bedrijven zelf initiatieven nemen om bedrijfsinterne opleidingen te organiseren. Ik denk niet dat VDAB elke opleiding of elke nodige vorming moet organiseren – dat is praktisch en budgettair ook niet haalbaar.

Ik sluit me wel aan bij de vierde vraag. De arbeidsmarktregisseur moet voldoende flexibel zijn om snel te kunnen inspelen op nieuwe tendensen en ontwikkelingen op de arbeidsmarkt. Dat vergt een eenvoudige procedure om die opleidingen te kunnen laten erkennen. Minister, erkent u het probleem dat procedures te weinig soepel en up-to-date zijn? Zo ja, op welke manier wilt u het aanpakken om enerzijds voldoende flexibel te zijn en anderzijds de kwaliteit te waarborgen? Het is eigenlijk ook de rol van VDAB want zij moet de handvaten hebben om de kwaliteit van opleidingen te waarborgen.

Ik denk niet dat het de bedoeling kan zijn dat niet-erkende opleidingen via EVC alsnog een attest kunnen geven. Dat is volgens mij dubbel werk. We moeten er gewoon naar streven dat zoveel mogelijk opleidingen erkend worden. Het is een interessante vraag, maar het is helemaal niet nieuw dat bedrijven voor bedrijfsinterne opleidingen investeren en opleidingsprogramma's opzetten.

Robrecht Bothuyne (CD&V): Het is hier ook vaak over VDAB gegaan terwijl voor dergelijke initiatieven van oudsher zowel Syntra als sectorfondsen de eerste partners zijn van bedrijven in het opzetten van een eigen opleidingsbeleid. Minister, als u initiatieven neemt, dan is het in eerste instantie niet aan VDAB om dit te doen, maar moet u ook Syntra en de sectorfondsen responsabiliseren en

meenemen in het verhaal van het ondersteunen van bedrijven voor hun investering in bedrijfsinterne opleidingen. We zijn een land waar veel te weinig opleiding wordt gegeven en aangeboden aan werknemers, medewerkers en zelfstandigen. Elke investering op dat vlak is welkom. Als we een samenwerking tot stand kunnen brengen op een hoger niveau met Syntra, met sectorfondsen, met VDAB, met onderwijs, dan is dat altijd welkom.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Ik zou me eerst willen aansluiten bij de opmerkingen van de heer Bothuyne, waarmee ik ook voor een deel antwoord op de volgens mij onterechte kritische noot van collega Malfroot.

Het feit dat er sectorfondsen bestaan, toont net aan hoe belangrijk het is dat bedrijven of sectoren zelf ook opleidingen organiseren. Mevrouw Malfroot, ik heb het gevoel dat uw opmerking voortkomt uit een idee dat de school opleidt voor het leven en dat je na je opleiding je niet meer moet bijscholen. Daar moeten we net vanaf. Levenslang leren is in Vlaanderen echt onderontwikkeld. Wij moeten veel meer de houding aannemen dat we gedurende onze hele carrière moeten blijven bijscholen. Technologie evolueert razendsnel, en we hebben hiervoor onze bedrijven nodig. Er zijn trouwens schitterende voorbeelden in Vlaanderen. Ik verwijs onder meer naar het T-Competence Center in Tienen, waar VDAB in 2017 een alliantie heeft gesloten met drie bedrijven, waaronder Tiense Suiker. VDAB leidt samen met de drie bedrijven technici op. Men maakt gebruik van het inhouse-opleidingscentrum van Tiense Suiker, met werkplekleren in een rotatiesysteem voor alle bedrijven. De tewerkstelling is voor de brede regio, niet enkel voor de deelnemende bedrijven. Er stromen kandidaten in via VDAB. Op die manier doet men aan herscholing en bijscholing van mensen, maakt men hen sterker en werkt men met bedrijven samen rond gemeenschappelijke uitdagingen. Ik vind dit heel goede voorbeelden. We moeten echt bereid zijn om permanent bij te leren. Trouwens, in de vorige vraag over artificiële intelligentie had men het over kortgeschoolde mensen met kwetsbare profielen. Dit toont de grote nood aan om te blijven bijleren.

Collega Claes, u zei dat u zich aansloot bij de vierde vraag, maar ik heb op die vierde vraag ook geantwoord. Ik hoop dat ik mij dan mag aansluiten bij mijn antwoord, tenzij u graag zou hebben dat ik het nog eens opnieuw zeg.

Maar dan nog een opmerking van mezelf. VDAB moet inzetten op basisopleiding. Ik heb dat al gezegd. Bedrijven kunnen daar bedrijfsmatig hun bijsturingen opdoen. Kwaliteit blijft ontzettend belangrijk. Dat is de rol van VDAB.

Wat de procedures betreft, ik heb erop geantwoord, is het uiteraard niet de bedoeling dat er dubbel werk gebeurt, maar wel, zoals u zelf zegt, moet men voldoende flexibel zijn om nieuwe opleidingen te erkennen. We gaan dat monitoren, en kijken of daar nog zorgen zijn. Een procedure moet er nooit zijn om de procedure maar om de output waar de procedure je toe brengt. Als we zien dat dat onvoldoende vruchten afwerpt, gaan we dat moeten bijsturen. Het mag nooit een bijsturing zijn die de kwaliteit naar beneden haalt. Dat moeten we bekijken. Ook dat EVC-decreet moeten we opvolgen. Als het nodig is, ben ik de eerste om bij te sturen in functie van de resultaten die we moeten boeken.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Tom Ongena aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de toeleiding van Brusselse werkzoekenden naar vacatures bij De Lijn – 347 (2019-2020)

Voorzitter: de heer Robrecht Bothuyne

De voorzitter: De heer Ongena heeft het woord.

Tom Ongena (Open Vld): Voorzitter, ik besef dat we hier op een raakpunt gaan komen met Mobiliteit maar er zit een serieuze 'werkcomponent' aan het probleem dat vandaag blijkbaar zeer acuut is. Deze morgen hoorde ik dat de staking bij De Lijn in de Rand zou voortduren en zelfs uitbreiden. Het probleem is vooral dat men geen of onvoldoende buschauffeurs vindt. Minister, uw collega-minister Dalle, bevoegd voor Brussel, liet optekenen dat hij een oplossing ziet via de interregionale mobiliteit van werkzoekenden uit het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest. Als lid van de commissie Werk was ik daardoor getriggerd. Ik vraag me af hoe het daarmee zit, vandaar mijn vraag om uitleg.

Zoals we weten, kampt De Lijn met het probleem van onvoldoende buschauffeurs. Minister Dalle liet zijn oog dan vallen op een samenwerking tussen VDAB en Actiris. Meer bepaald wil hij bekijken, of wellicht correcter: door u, minister, laten bekijken hoe de samenwerking tussen VDAB en Actiris intenser kan worden.

Het toeval wil dat het samenwerkingsakkoord tussen Vlaanderen en het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest inzake interregionale mobiliteit aan een update toe is. Blijkbaar hebben VDAB en Actiris al geruime tijd hierover een akkoord bereikt, maar de politieke bekrachtiging bleef tot nu toe uit.

Minister, hoe staat u tegenover het voorstel van uw collega om het probleem bij De Lijn te verhelpen door het aantrekken van Brusselse werkzoekenden?

In hoeverre gebeurt dit al, gelet op het bestaande samenwerkingsakkoord waarbij Vlaamse vacatures aan Brusselaars worden bekendgemaakt? Blijkbaar gebeurt dit onvoldoende, of toch wat buschauffeurs betreft. Dat is niet meteen een oplossing. Waarom heeft dat akkoord nog niet tot resultaten geleid?

Welke extra inspanningen acht u nodig om toeleiding uit Brussel sterker te maken zodat De Lijn beter geholpen kan worden?

Wat is de stand van zaken met betrekking tot het nieuwe samenwerkingsakkoord? Blijft de politieke bekrachtiging inderdaad uit? Waarom laat die op zich wachten? Tegen wanneer wilt u het nieuwe akkoord rond hebben?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Kijk, de heer Dalle is nog maar een paar weken minister en ik krijg al opdrachten toegewezen. Ik dacht: hoe gaan we dat hier oplossen? Hoe sta ik tegenover zijn voorstel? Het zal u niet verbazen dat ik achter zijn voorstel sta. Ik sta eigenlijk achter elk initiatief waarbij we knelpuntvacatures die we niet met Vlaamse werkzoekenden ingevuld krijgen, kunnen invullen met kandidaten van buiten de regio. Dat we dan eerst en vooral naar Brussel en Wallonië kijken, is een heel logische zaak. Het is wel belangrijk om geen negatieve effecten op de andere arbeidsmarkten te veroorzaken. Het kan dus niet de bedoeling zijn dat wij de Brusselse vijver gaan leegvissen, waarna er dan in Brussel een tekort aan buschauffeurs ontstaat. Dat is ook niet zo sympathiek.

Vandaag worden er effectief al Brusselse werkzoekenden doorgestuurd naar VDAB voor bemiddeling naar Vlaamse vacatures. Knelpuntvacatures worden standaard tussen de verschillende diensten uitgewisseld en Actiris engageert zich tot gerichte bemiddelingsacties in die sectoren waar de Brusselse arbeidsmarkt zelf niet met tekorten kampt. Recente initiatieven als nouveaujob.be zouden eveneens Brusselse werkzoekenden moeten sensibiliseren over de mogelijkheden van werken in de Rand rond Brussel. VDAB, Actiris en Bruxelles Formation werken ook structureel samen met betrekking tot het invullen van knelpuntvacatures op de luchthaven via de vzw Aviato. Via die vzw worden er bijvoorbeeld in samenwerking met de verschillende partners opleidingen georganiseerd voor 'Airport Bus Driver', 'Airport Security Agent' met taalbad en 'Security Agents'. Er zijn 53 Brusselaars gestart in deze opleidingen.

Waarom is men er niet in geslaagd om de vacatures van De Lijn in te vullen? VDAB stelt in de contacten vast dat De Lijn sterk investeert in het opleiden van nieuwe medewerkers via een eigen opleidingscentrum. De Lijn legt voorwaarden op inzake het bezit van het rijbewijs B, het beschikken over eigen vervoer en het vereiste taalniveau Nederlands. Veel kandidaat-chauffeurs doorstaan de selectieprocedures niet door deze voorwaarden. De Lijn werkt niet of nauwelijks met individuele beroepsopleidingen (IBO) of andere vormen van werkplekleren. Dat is misschien een aandachtspunt.

Het interregionale mobiliteitsakkoord heeft daarnaast ook een aantal ingebouwde beperkingen. Zo is er bijvoorbeeld een afbakening van de regio waarbinnen Brusselse werkzoekenden tewerkgesteld kunnen worden in Vlaams-Brabant, de regio Aalst en de regio Mechelen, die zorgen voor een suboptimaal bereik. We werken dus eigenlijk aan een nieuwe versie van de regio-afbakening.

Dan kom ik tot uw laatste vier vragen. U zult moeten begrijpen dat ik sowieso grondig overleg moet plegen met minister Peeters, bevoegd voor Mobiliteit. Ik zal haar vragen om in overleg te gaan met De Lijn over de voorwaarden waaraan kandidaat-chauffeurs moeten voldoen. Dat een chauffeur een mondje Nederlands moet spreken, lijkt mij de logica zelve. Die voorwaarden lijken me op het eerste gezicht toch niet zo onmogelijk.

Uiteraard staat VDAB klaar indien De Lijn een beroep wil doen op zijn expertise. Ik zal ook als minister van Werk mijn verantwoordelijkheid nemen. Tijdens de vorige legislatuur is er inderdaad op ambtelijk niveau tussen VDAB en Actiris een voorstel voor een nieuw samenwerkingsakkoord uitgewerkt, maar dit is niet meer bekrachtigd. Het is absoluut mijn wens om dit werk verder te zetten en prioritair op te nemen, zoals voorzien is in het Vlaamse regeerakkoord. Hierover is ook overleg gepland met minister Clerfayt van de Brusselse gewestregering. Een samenwerkingsovereenkomst afsluiten neemt uiteraard enige tijd in beslag omdat twee verschillende besluitvormingsprocessen gealigneerd moeten worden, maar het moet zeker haalbaar zijn om de akkoorden in 2020 te finaliseren en te bekrachtigen.

De voorzitter: De heer Ongena heeft het woord.

Tom Ongena (Open Vld): Minister, ik dank u voor uw antwoord. Het is goed dat u dat laatste snel weer opneemt en dat we tegen 2020 kunnen komen tot een samenwerkingsakkoord tussen VDAB en Actiris omdat de krapte op de arbeidsmarkt vooral in Vlaanderen maar ook in Brussel reëel is. Daar zijn mogelijkheden die we toch ten volle moeten benutten om de krapte mee te kunnen opvullen.

Specifiek wat De Lijn betreft, is het natuurlijk niet de bedoeling om hier de mobiliteitsdiscussie te voeren. Maar toch wil ik u vragen – en u hebt het eigenlijk zelf al aangeboden – om toch vanuit uw domein na te gaan hoe men De Lijn wat kan helpen, bijvoorbeeld wat betreft de kennis van het Nederlands. U verwijst zelf zeer terecht naar die problematiek. Het is belangrijk dat de chauffeurs, indien ze vanuit

het Brusselse komen en misschien niet Nederlandstalig zijn, toch voldoende Nederlands kennen om met de passagiers te communiceren. Minister, kan VDAB specifiek voor die mensen in wat extra lessen Nederlands voorzien? Zo kan dat ook helpen om het tekort aan chauffeurs bij De Lijn op te vangen.

De voorzitter: Mevrouw Claes heeft het woord.

Allessia Claes (N-VA): Ik sluit graag even aan. Kennis van het Nederlands is inderdaad heel belangrijk. Je kunt een diploma op zak hebben, maar wanneer je de Nederlandse taal niet spreekt, wordt het natuurlijk moeilijk.

Minister, welke uitdagingen zijn er bij die doelgroep op het vlak van Nederlandse taal? Ik heb het artikel van 2015 nog eens bovengehaald. Daarin staat over de kennis van het Nederlands bij deze groep uit Brussel: "55 procent heeft een zeer beperkte kennis." Er zijn op dat vlak dus nog heel wat uitdagingen.

De voorzitter: De heer Bex heeft het woord.

Stijn Bex (Groen): Meneer Ongena, ik dank u voor het stellen van deze vraag. Dit thema toont aan dat samenwerkingsfederalisme in dit land heel belangrijk is. De regio's en gemeenschappen moeten samenwerken om tot oplossingen te komen.

We betreuren eerst en vooral dat er ritten structureel moeten worden geschrapt bij De Lijn, op maar liefst twintig buslijnen in de Vlaamse Rand. Bovendien blijft de staking in het depot van Grimbergen maar aanslepen. Dat is dubbel triest. Want de ironie wil dat een van de grootste vragen van Aviato, een goed werkend samenwerkingsverband van VDAB en Actiris op de luchthaven, net is om een vlottere mobiliteit te verzekeren tussen Brussel en de luchthaven. En dat gaat dan vooral over het inleggen van bussen van De Lijn op moeilijke uren. Het is dus een zeer ironisch pijnpunt dat zich momenteel afspeelt bij De Lijn.

De piste van minister Dalle is zeker interessant. Wij zijn daar ook voor. Maar het is geen wonderoplossing. Want, collega's, het is toch belangrijk om te weten dat er zich in Brussel geen groot reservoir van geschikte buschauffeurs bevindt, die, mits het leren van een paar woordjes Nederlands – en ik vind het heel belangrijk dat chauffeurs bij De Lijn Nederlands spreken – kunnen worden ingezet in Vlaanderen. Het is niet zo dat we dat blik kunnen opentrekken en hen naar Vlaanderen kunnen laten komen. Want ook de MIVB moet heel hard inzetten op eigen opleidingen om mensen te vinden. De MIVB zoekt nog meer chauffeurs dan De Lijn. En het probleem dat zij vaststelt, is niet zozeer dat er geen kandidaten zijn, maar dat veel kandidaten die uiteindelijk door de procedure geraken, heel snel worden aangetrokken door de privésector. De job als chauffeur is bij zo'n privé-firma namelijk vaak interessanter dan een job bij De Lijn of bij de MIVB.

Tussen haakjes, want minister Crevits is allang geen minister van Mobiliteit meer: wie van ons zou zich de stress van een buschauffeur op een drukke lijn op de hals willen halen? We moeten die job vooral minder zwaar maken. En dan gaat het, zoals men in Brussel wil doen en hopelijk ook in Vlaanderen, over het aanpassen van verkeersinfrastructuur, zodat buschauffeurs niet heel de tijd schrik moeten hebben dat ze een fietser omverrijden doordat ze hun tijdschema willen halen.

Minister, maakt u zich geen zorgen, mijn vraag gaat wel degelijk over Werk. Hoe zult u ervoor zorgen dat u op het einde van deze legislatuur niet alleen wordt afgerekend op de stijging van de werkzaamheidsgraad in Vlaanderen, die terecht een heel sterke ambitie is? In het begin van uw betoog hebt u het volgende gezegd: 'In eerste instantie proberen we Vlaamse chauffeurs te vinden. En als we die niet vinden, gaan we ze eventueel in Brussel zoeken.' Ik vind dat een rare benadering. Voor mij maakt het echt niet uit of een buschauffeur uit Vlaanderen of Brussel

komt. Als hij maar chauffeur is en zijn werk goed doet. Hoe zult u ervoor zorgen dat u vooral wordt afgerekend op de invulling van vacatures en dat u misschien zelfs een positievere benadering kunt hebben ten aanzien van die mobiliteit van Brusselaars naar Vlaanderen?

Minister Hilde Crevits: Collega's, ik dank u voor alle aanvullende opmerkingen. Ik waan mij soms in de commissie Mobiliteit, waaraan ik trouwens zeer goede herinneringen heb, maar waarvan de onderwerpen misschien niet punctueel met mijn bevoegdheden te maken hebben.

Mijnheer Ongena, VDAB staat klaar en is zeker bereid om mee in die opleidingen te helpen voorzien. Ik vind – en mevrouw Claes heeft er ook al naar verwezen – dat de voorwaarden niet te hoog gegrepen zijn. Ik vind het ook van belang dat je een mondje Nederlands kunt praten. VDAB kan ook helpen met vooropleidingen. Ik heb ook gezegd dat De Lijn op dit ogenblik weinig IBO's doet. Misschien zijn daar ook nog opportuniteiten en moeten we dit samen eens nagaan met de bevoegde minister en met De Lijn en VDAB.

Mijnheer Bex, ik verstond de teneur van uw vraag niet zo goed. Ik ben Vlaams minister van Werk. Het is mijn opdracht – ik heb het gisteren ook in de plenaire vergadering gezegd – om de bijna 700.000 Vlamingen die niet werken, te begeleiden naar een job op de arbeidsmarkt. De krapte op onze arbeidsmarkt is ontzettend groot. Er is een enorm potentieel aan mensen om voltijds of deeltijds te werken. Als we voelen dat bepaalde vacatures niet ingevuld geraken in de grensregio's, dan is het logisch dat je je blik richt naar Brussel en Wallonië. Zo gebeurt het in West-Vlaanderen ook aan de grens met Frankrijk. Het is logisch als er een krapte is. U zegt dat het u niet kan schelen vanwaar de chauffeur komt, mij ook niet, als hij maar aan de voorwaarden voldoet. Maar voor VDAB is het toch logisch dat ze eerst naar het Vlaams potentieel kijkt. Als er knelpunten zijn, kan ze de blik verruimen en programma's opzetten om mensen van elders te halen voor die jobs. Het ene is voor mij niet strijdig met het andere, maar we moeten het goed afwegen.

Een aantal mensen heeft gezegd dat VDAB zich moeten focussen op de kerntaken. Voor mij is de kerntaak zorgen dat de vacatures worden ingevuld, maar ook zorgen dat mensen zich kunnen herscholen en bijscholen, maar niet prioritair overall in de wereld – misschien wat overdreven, maar Brussel en Wallonië liggen ook in de wereld – gaan kijken wie onze vacatures kan invullen. Het wordt wel een kerntaak in die regio's waar de jobs niet ingevuld geraken of voor die jobs die niet ingevuld geraken. Dat evenwicht proberen we hier te vinden en ik probeer daarover te waken.

De voorzitter: De heer Ongena heeft het woord.

Tom Ongena (Open Vld): Minister, natuurlijk is het de eerste taak van VDAB om in Vlaanderen te zoeken hoe we de Vlaamse werkzoekenden aan een job kunnen helpen. In deze context zou het natuurlijk maar al te gek zijn dat je het reservoir niet aanspreekt – en er zal zeker geen blik aan buschauffeurs zijn. Er is zeker een blik aan werkzoekenden in Brussel. Met een betere samenwerking tussen De Lijn en de MIVB, maar ook tussen VDAB en Actiris, moet het toch mogelijk zijn om het blik werkzoekenden voor een deel om te vormen tot een blikje buschauffeurs en dat blikje in Vlaanderen in te zetten. We zouden er allemaal baat bij hebben.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Ilse Malfroot aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over het tekort aan overnemers van ondernemingen – 247 (2019-2020)

Voorzitter: de heer Robrecht Bothuyne

De voorzitter: Mevrouw Malfroot heeft het woord.

Ilse Malfroot (Vlaams Belang): Voorzitter, minister, collega's, uit onderzoek van het Agentschap Innoveren en Ondernemen (VLAIO) naar aanleiding van de Week van de Bedrijfsoverdracht blijkt dat meer dan de helft van de Vlaamse ondernemers ouder dan 55 jaar eraan denkt de leiding van het bedrijf of de meerderheid van de aandelen in de komende 5 jaar over te dragen. Toch is respectievelijk 19 en 31 procent van hen nog niet bezig met de voorbereiding daarvan.

Hoe komt dit nu? Om te beginnen, is er een gebrek aan kandidaat-overnemers. De meeste ondernemers willen zelf hun zaak starten, eerder dan een zaak over te nemen, hoewel overnemen onmiddellijk leidt tot een inkomen voor de ondernemer, en een starter de eerste jaren een zeer laag tot geen inkomen heeft. Bovendien houdt de overlater ook een klein pensioentje over aan het overlaten van zijn bedrijf. Starten via een bedrijfsovername, blijkt dus voor alle partijen interessant te zijn.

Dat tekort aan overnemers is uiteraard mee gevoed door het feit dat ondernemers in deze tijd te maken hebben met financieringsproblemen om een zaak over te nemen – een gebrek aan middelen voor de waarborg; hoge loonkosten; lage lonen voor de bedrijfsleiders; de hoge belastingdruk; veel administratieve rompslomp en de fiscale nadelen bij een bedrijfsoverdracht.

Minister, welke initiatieven voorziet u om het overlaten an sich aantrekkelijk te maken bij jonge ondernemers? In welke steunmaatregelen voorziet u voor kandidaat-overnemers? Hoe wordt over deze steunmaatregelen gecommuniceerd? Via welke kanalen? Hoe evalueert u de financieringsmogelijkheden die VLAIO aanbiedt? Voorziet u in een lastenverlaging voor de werkgevers? Zult u de bedrijfsoverdracht voordeliger maken, zodat de ondernemer beloond wordt voor zijn jarenlange inzet?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega, dit is een interessante vraag. U peilt zowel naar de positie van de overlater – dat is de eigenaar van een bedrijf die op het einde van zijn loopbaan de onderneming wenst te verkopen – als naar de positie van de overnemer – dat is de persoon of de onderneming die een bestaande onderneming wenst over te nemen.

U wijst erop dat dit onderwerp onder de aandacht kwam door de acties van het Agentschap Innoveren en Ondernemen zelf. VLAIO organiseert jaarlijks de 'Week van de Bedrijfsoverdracht' om de doelgroepen bewust te maken, te informeren en in contact te brengen met begeleiding en bepaalde financiële steun.

De eerste jaren was de Week van de Bedrijfsoverdracht uitsluitend gericht naar potentiële overdragers. Dit jaar was er ook veel aandacht voor 'starten door overname' en 'groeien door overname'. Ik denk dat we die lijn echt moeten doortrekken, ook omdat VLAIO vaststelt dat het bewustzijn toeneemt en meer ondernemers tijdig over het overlaten van hun onderneming beginnen te praten.

Uw volgende vraag gaat over de overlaters. Ons uitgangspunt is dat overlaten an sich aantrekkelijk is. Het belangrijkste probleem bij opvolging en overname is

immers dat mogelijke overlaters zich onvoldoende bewust zijn van de mogelijkheden en te laat het proces en de voorbereiding starten.

De sensibiliseringscampagnes en begeleiding bij overdracht hebben net als doel om ondernemers meer kansen te bieden en zich voor te bereiden om hun bedrijf over te dragen en dus te gelde te maken. Nog steeds wordt overdracht niet of te laat in overweging genomen. Als een bedrijf niet kan worden overgelaten, gaat kapitaal verloren en verliest de ondernemer elke beloning voor wat hij heel zijn leven heeft opgebouwd. Ik zal dus vooral verder gaan om opvolging en overname aan te moedigen en aanmoedigen dat men er op tijd aan begint. Dat is de eerste stap.

Uw volgende vraag gaat dan over de overnemers. Verschillende van de bestaande steunmaatregelen van VLAIO kunnen worden ingezet om een overname te ondersteunen. De nadruk ligt daarbij op financiële tegemoetkomingen voor extern advies, begeleiding of opleidingen, maar ook op de ondersteuning van financiering van de overnemer om de nodige middelen bij elkaar te krijgen om een bedrijf te verwerven.

VLAIO en zijn partners communiceren het hele jaar door over de verschillende ondersteuningsvormen. Ondernemers met een vraag kunnen terecht bij de VLAIO-bedrijfsadviseurs waar ze op maat informatie krijgen. In de aanloop naar de Week van de Bedrijfsoverdracht communiceert VLAIO een brede campagne via onder andere brieven, advertenties, spotjes enzovoort.

VLAIO staat mee in voor de informatieverstrekking en promotie van een breed pallet aan performante financieringsmogelijkheden voor kleine bedrijven en starters. Die instrumenten hebben hun nut en toegankelijkheid al sterk bewezen.

Bovendien, bij de ParticipatieMaatschappij Vlaanderen (PMV), de PMV/Z en de Limburgse ReconversieMaatschappij (LRM) kunnen ondernemers terecht voor de nodige steun voor de financiering van een overname. Dit kan zowel via waarborging, cofinancieringsleningen maar ook via de win-winlening. Dit laatste is een heel populair instrument bij overname. U kent de win-winlening? (*Instemming*)

Ook de waarborgregeling is een erg belangrijk instrument dat vrijwel automatisch wordt toegepast. Vlaanderen waarborgt vandaag – ik vind dat spectaculair – circa 750 miljoen euro voor kmo-leningen. Hiermee verwerven bedrijven circa 1,2 miljard euro aan bancaire kredieten. Meer dan zeventuizend Vlaamse ondernemers maken hiervan gebruik.

Ik heb al veel bevoegdheden gehad, maar voor mij is het vrij indrukwekkend hoe die instrumenten vandaag gebruikt worden.

De vrijstelling van schenkbelasting voor de overdracht van familiale ondernemingen en vennootschappen draagt uiteraard ook bij aan de financiële haalbaarheid. Het is echter ook van belang om te sensibiliseren bij starters om een bestaande onderneming over te nemen. Uit onderzoek van VLAIO blijkt immers dat starters die een overname gedaan hebben, daarbij gemakkelijk aan een externe financiering kunnen raken. Starters die geen overname doen of dat zelfs niet overwegen, hebben vaak de foutieve perceptie dat het bijzonder moeilijk zou zijn om een overname te financieren. Wij proberen met heel concrete voorbeelden die misvattingen te doorprikken.

Als minister van Economie ben ik niet bevoegd voor de fiscaliteit. Toch wil ik opmerken dat men op federaal niveau een taxshift in het leven heeft geroepen die tot gevolg had dat er een generieke RSZ-verlaging voor de werkgevers kwam van 32,40 procent naar 25 procent. Aan het einde van de legislatuur is dan ook nog de vennootschapsbelasting hervormd met een focus op de kmo's. De verbetering van de competitiviteit en de versterking van het ondernemerschap hebben de bedrijven gestimuleerd om jobs te creëren. De signalen die ik vandaag, in 2019, krijg, gaan vooral over het kunnen invullen van de talrijke vacatures die er in Vlaanderen zijn.

Ik ben het er niet mee eens dat ondernemen niet aantrekkelijk is. Het aantal nieuwe bedrijven in Vlaanderen steeg het voorbije jaar opnieuw tot een record: circa 58.000. Ook steeds meer Vlamingen zijn bezig met het voorbereiden van de opstart van een bedrijf. Internationaal hebben we op dat vlak een goede positie. Ik wil dat ook zo houden.

Ik wil besluiten met een citaat van Inge Geerdens, vanochtend op de radio. Ze zei: "Het is precies alsof we alleen maar trots zijn op bier en chocolade. We moeten weer veel trotser zijn op ondernemers en de toegevoegde waarde die ze creëren." Ik vind dat zeer juist gezegd. Ik zal mij daar ook persoonlijk toe engageren. Ik denk dat iedereen hier dat zal doen. Ik vind het citaat in elk geval een vermelding waard in de notulen van deze commissie.

De voorzitter: Mevrouw Malfroot heeft het woord.

Ilse Malfroot (Vlaams Belang): Minister, bedankt voor uw antwoord. Ik ben blij om te horen dat er zo veel ondernemers zijn die gebruik kunnen maken van de kmo-leningen. Ik denk bijvoorbeeld aan de horecasector, die gekenmerkt wordt door het hoogste aantal faillissementen, waardoor het dan weer zeer moeilijk wordt om bij de banken een lening te krijgen. Men zegt ook dat een overname van een café of restaurant voor een bank lucht is. Voor hen telt dat allemaal niet, want het cliënteel kan veranderen met de uitbater.

Ik wil nog even terugkomen op de financiële nadelen. Als je stopt, betaal je 33 procent stopzettingsmeerwaardebelasting – tenzij je boven de 60 bent, dan daalt het naar 10 procent. Maar het probleem is natuurlijk dat de overnameprijs zo hoog wordt gesteld omdat de belasting die erop geheven wordt, dermate hoog is. Het wordt dus misschien belangrijk om daar ook de nodige aandacht aan te besteden.

De voorzitter: De heer Vanryckeghem heeft het woord.

Kurt Vanryckeghem (CD&V): De vraagstelling van collega Malfroot zal wellicht gebaseerd zijn op een artikel uit Het Nieuwsblad naar aanleiding van de Week van de Bedrijfsoverdracht, waarin het Neutraal Syndicaat voor Zelfstandigen voorstelt om een lastenverlaging in te voeren voor ondernemers. Het maakt daarbij de analogie met de lastenverlaging van de eerste werknemer. Wij zijn als CD&V doorgaans geen pleitbezorger van al te veel maatregelen die nog meer jobs creëren die geen bijdrage leveren aan de sociale zekerheid. Als 95 procent van de starters een eigen zaak verkiest, lijkt het probleem mij niet per se fiscaal van aard te zijn.

Ik denk dan ook niet dat de oplossing per se fiscaal hoeft te zijn. Er bestaan reeds een aantal initiatieven. Ik verwijs graag naar de overnamemarkten van de Unie van Zelfstandige Ondernemers (UNIZO), met een overnameplatform met meer dan twintigduizend unieke bezoekers per maand. Ik verwijs ook naar de Voka-begeleidingsmechanismen voor bedrijfsleiders die hun bedrijf willen overlaten. En tot slot is er VLAIO zelf, waar de minister reeds naar verwees, onder andere met de Week van de Bedrijfsoverdracht.

In het regeerakkoord staat niet meteen een specifieke passage over steun bij bedrijfsovernames, maar ik moet eerlijk bekennen dat ik niet weet wat je nog meer zou kunnen uitvinden dan wat er nu al is aan bestaande initiatieven.

Minister, bent u van mening dat het huidige uitgebreide instrumentarium optimaal wordt benut? Is er voldoende capaciteit?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: U vraagt naar bijzondere aandacht die nodig is voor horecastarters. Ik kan dat wel beamen. Daar zijn specifieke startleningen voor. Ik

wil gerust eens kijken in hoeverre ons uitgebreid instrumentarium wordt gebruikt door de horeca. Ik moet dat met VLAIO bekijken, maar misschien doet men iets minder een beroep op de instrumenten. Ik weet dat niet want ik ben nog vers in de materie, maar ik neem het zeker mee.

De stopzettingsmeerwaarde is federale fiscaliteit. Ik kan er als Vlaams minister niet zoveel in doen, maar we houden het in elk geval mee in het oog.

Mijnheer Vanryckeghem, bedankt voor het compliment dat er veel bestaat. Er bestaan inderdaad zeer veel instrumenten en die worden inderdaad best optimaal benut. Het belangrijkste dat ik hier kan opmerken is dat de VLAIO-week wat teweegbrengt. Het is een zeer goed initiatief van de administratie, want zonder die week zou de vraag er niet zijn geweest vandaag. We moeten zeer sterk inzetten op zowel kandidaat-overlaters om er op tijd aan te beginnen als op kandidaat-overnemers om kandidaat te zijn of zich ervoor te interesseren. Daar moet onze grootste focus in de toekomst op liggen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Kurt Vanryckeghem aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over het lokale ondernemerschap, met name het voorzien in een ambtenaar Lokale Economie – 284 (2019-2020)

Voorzitter: de heer Robrecht Bothuyne

De voorzitter: De heer Vanryckeghem heeft het woord.

Kurt Vanryckeghem (CD&V): Voorzitter, het is een open deur intrappen dat ondernemers onmisbaar zijn voor de lokale economie en het plaatselijke sociale weefsel. Volgens een onderzoek van de Unie van Zelfstandige Ondernemers (UNI-ZO) heeft een derde van de Vlaamse en Brusselse gemeenten niet eens een halftijdse ambtenaar Lokale Economie in dienst. Tijdsgebrek door andere taken blijkt hiervoor de voornaamste reden te zijn. Al te vaak krijgen de ambtenaren bevoegd voor lokale economie nog een heel pakket andere bevoegdheden extra, die zelfs bizar of op zijn minst weinig logisch lijken. Maar ook te weinig budget en te weinig expertise in huis worden aangehaald en vervolledigen de top drie van de voornaamste redenen.

Ook het onthaal van nieuwe ondernemers is vaak nog niet zo optimaal. De helft van de gemeenten voorziet niet in een proactieve aanpak, zoals dat bijvoorbeeld wel gebeurt met een onthaaldag voor nieuwe inwoners. Voor nieuwe lokale ondernemingen bestaat de eerste actieve contactname met de gemeente helaas uit een of ander belastingformulier.

Vanuit de Vlaamse Regering lezen we dat er de komende legislatuur sterk zal ingezet worden op het ondernemerschap in het algemeen en het lokale ondernemerschap in het bijzonder, een ontzettend positieve evolutie die ik uiteraard alleen maar toejuich. Voor veel ondernemers begint het verhaal echter lokaal en moeten we zorgen dat er ook daar een optimale ondernemerscultuur hangt. Ik begrijp uiteraard, vanuit eigen ervaring als burgemeester, dat het voor gemeenten echter niet zo gemakkelijk is om hierin te voorzien.

Minister, zult u in middelen voorzien om de lokale besturen bij te staan in het uitwerken van een gedegen lokaal ondernemersloket of ambtenaar Lokale Economie? Is de Vlaamse Regering van plan de intergemeentelijke samenwerking hiervoor te faciliteren en te zorgen voor een gezamenlijk informatie- en uitwisselingsplatform als startbasis, waartoe UNIZO ook oproept in het onderzoek?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: De Vlaamse Regering zet al een aantal legislaturen sterk in op lokale economie. De Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VVSG) krijgt via het Vlaams Agentschap Innoveren en Ondernemen (VLAIO) middelen voor het project 'overlegtafels' om de gemeentelijke ambtenaren en schepenen Economie te sensibiliseren en te ondersteunen. Het budget dat voorzien werd als subsidie voor de overlegtafels bedraagt 804.000 euro over een periode van 3 jaar, die gestart is op 1 februari 2019. Dat is dus heel recent.

VLAIO biedt ook ondersteuning bij het voeren van een lokaal bedrijventerreinen-beleid, organiseert oproepen voor steden en gemeenten inzake bijvoorbeeld kernversterking of 'smart cities'. Zo zijn al heel wat vernieuwende praktijken bij gemeenten ontwikkeld met steun van VLAIO.

Er is ook het project Verweefcoaches. Een verweefcoach gaat samen met lokale besturen, bedrijven en burgers op zoek naar opportuniteiten die kunnen bijdragen tot wat UNIZO 'de bedrijvige kern' noemt. Dat betekent het samenbrengen van functies van onder meer wonen, werken en winkelen. Hiervoor werd een subsidieoproep gelanceerd en konden door steden en gemeenten projecten worden ingediend tot half september 2019.

Voor die subsidielijnen werd een budget uitgetrokken van 1 miljoen euro. De projecten worden momenteel beoordeeld. Binnenkort volgt daarover een uitspraak.

Steden en gemeenten kunnen ook gebruikmaken van het aanbod aan dienstverlening dat VLAIO en de partners uit het VLAIO-netwerk aanbieden door dat lokaal voor de ondernemers te ontsluiten. VLAIO zet ook relatiebeheerders steden en gemeenten in ter ondersteuning van het lokale economische beleid.

Uit het onderzoek van UNIZO blijkt dat een inwonersaantal van 20.000 een belangrijke overgangsgrens vormt voor een gemeente om wel of geen dienst Lokale Economie te overwegen. Een van de conclusies van de studie is dat kleinere gemeenten zeker baat hebben bij een intergemeentelijke samenwerking op het vlak van economie.

Gemeenten en intergemeentelijke samenwerking worden door het Vlaamse beleid ondersteund met het oog op de uitbouw van een goede dienstverlening naar ondernemers en ondernemingen. De EFRO-oproep (Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling) eerder dit jaar ter bevordering van een ondernemersvriendelijk klimaat bij lokale en provinciale besturen had expliciete aandacht voor intergemeentelijke samenwerking en digitalisering. Een van de voorbeelden van mogelijke acties in de oproepdocumenten is het inzetten van intergemeentelijke ambtenaren Lokale Economie. Voor deze oproep werd voor 2,2 miljoen euro aan EFRO-middelen voorzien, die 40 procent van de projectkosten dekken. Daarnaast kregen de indieners ook de kans om bijkomende cofinanciering te verkrijgen van het Hermesfonds. Collega, ik hoop om heel binnenkort te kunnen overgaan tot het ondertekenen van de nodige subsidiebesluiten in dat verband.

Er is dus op heel wat fronten steun voor die ambtenaar Lokale Economie.

De voorzitter: De heer Vanryckeghem heeft het woord.

Kurt Vanryckeghem (CD&V): Het antwoord van de minister volstaat.

De voorzitter: De heer Vande Reyde heeft het woord

Maurits Vande Reyde (Open Vld): Minister, vroeger werd ik altijd wat zenuwachtig als ik te dicht bij de juffrouw zat. Ik heb nu een beetje hetzelfde gevoel. Maar ik zal proberen u recht in de ogen te kijken.

Ik ben het volledig met de heer Vanryckeghem eens dat er op lokaal vlak, bij lokale besturen vaak een gebrek is aan aandacht voor het economisch weefsel. Er gaat bij lokale besturen traditioneel heel veel aandacht naar cultuur, festiviteiten, religie enzovoort. Dat zijn natuurlijk ook zeer nuttige zaken, misschien niet allemaal, maar de meeste wel. De economische activiteit wordt echter vaak beschouwd als een gegeven. Het lijkt mij inderdaad goed om daar meer aandacht voor te hebben. De quote die u daarnet aanhaalde, is zeer pertinent. We zijn inderdaad vaak trots op onze sporters, ons bier, onze chocolade enzovoort. Maar het ondernemerschap is uiteindelijk toch wel de motor van alle welvaart.

We moeten er goed over nadenken wat we daaraan vanuit Vlaanderen specifiek kunnen doen. Het lijkt mij geen goed idee om zomaar ambtenaren of personeel te subsidiëren, zonder de effectiviteit daarvan na te gaan. Ondernemerschap is doorgaans niet geholpen door meer ambtenaren aan te werven. Vanuit Vlaanderen moeten we er goed over nadenken waar de uitdagingen liggen. En die liggen in de zaken waar de schaalgrootte van de lokale besturen tekortschiet.

Ik wil u daarover twee suggesties doen. U hebt ze zelf ook al aangehaald. Ten eerste, het stimuleren van bedrijventerreinen, en vooral van de samenwerkingsverbanden tussen gemeenten die echt een economische visie neerplanten. Er is het voorbeeld van de Limburgse Reconversie maatschappij (LRM). En in Oost-Brabant is er Leuven MindGate. Dat zijn samenwerkingsverbanden volgens het 'quadruple helix'-model. Het betreft samenwerkingen tussen universiteiten, allerlei actoren daarin, lokale besturen en ondernemingen, die echt nadenken over wat de troeven voor hun regio zijn. Welke soort bedrijven kunnen daar het beste gedijen? En hoe kunnen wij een soort van cluster creëren die spillover-effecten heeft en een echte meerwaarde voor de regio betekent? Dat soort samenwerkingsverbanden moeten we extra ondersteunen.

En dan is er nog de fygitale ontwikkeling, waarover we het vorige maand al hadden. Ik ben trouwens benieuwd of de schoenen van uw collega intussen zijn aangekomen zodat we ze binnenkort kunnen bewonderen. De fygitale ontwikkeling, de digitale wegen voor de ondernemers en lokale handel stimuleren is enorm belangrijk. Het zijn zaken waar de lokale schaalgrootte vaak ontoereikend is. Lokale ondernemers kunnen het niet alleen doen en Vlaanderen zou extra ondersteuning kunnen bieden. Het zou een betere manier zijn om het geld te besteden dan het zomaar aan een nieuwe ambtenaar uit te geven.

De voorzitter: Mijnheer Vande Reyde, ik wil u erop wijzen dat u bevoegd bent om zelf ook vragen in te dienen. U was nogal aan het uitweiden over dit onderwerp. Dien gerust uw eigen vraag in.

Mevrouw Malfroot heeft het woord.

Ilse Malfroot (Vlaams Belang): Ik vind het eigenlijk net goed dat de overheid voorziet in een budget om te werken met een lokaal ondernemingsloket of een ambtenaar Lokale Economie. Mijnheer Vande Reyde, u had het over gewoon geld geven aan die ambtenaren. Ik vind dat u dat verkeerd ziet. Het lokale ondernemingsloket moet er net zijn om de ondernemers te ontlasten zodat ze daar terecht kunnen voor de informatie die ze zoeken, bijvoorbeeld over startleningen.

Ik denk ook aan de organisatie van activiteiten binnen bepaalde kerngebieden of stedelijke kernen. Men zou jaarmarkten kunnen organiseren of andere festiviteiten zoals avondmarkten. Meestal zijn het de verenigde handelaars die hiervoor instaan, maar een lokale ambtenaar zou een deel van de taken en van de organisatie kunnen overnemen zodat het de ondernemers makkelijker wordt gemaakt en ze ontlast worden. Ik vind dit een zeer belangrijke boodschap dat de ondernemers moeten worden ontlast. Ik vind dus dat we ze zeker moeten blijven steunen en dat

het goed is dat het agentschap middelen vrijmaakt om ambtenaren bij lokale besturen te installeren.

De voorzitter: Mevrouw De Vreese heeft het woord.

Maaike De Vreese (N-VA): Minister, ik heb nog een vraagje voor u naar aanleiding van uw antwoord. De zorg voor onze ondernemers is uiteraard zeer belangrijk. Wij onderschrijven ook de bekommernis van UNIZO. We moeten lokale besturen verder aanzetten om ondernemingsvriendelijke gemeenten en steden te zijn. Er zijn heel veel steden en gemeenten die dat wel degelijk zijn en er ook op inzetten.

U sprak in uw antwoord even over de verweefcoach en over de subsidieoproep met een budget van 1 miljoen euro. Minister, weet u hoeveel steden hebben ingeschreven? Welke steden zijn dat?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega's, ik maak me een beetje zorgen dat ik misschien niet duidelijk was in mijn antwoord. Uiteraard moet je niet zomaar miljoenen uittrekken om ambtenaren aan te stellen, maar ik denk toch wel dat veel lokale besturen – zeker als ze een bepaalde schaalgrootte hebben bereikt – een economische cel hebben. Veel ondernemers zijn op zoek naar plaatsen waar ze makkelijk informatie kunnen krijgen. Daarnet was er een vraag rond het overlaten van ondernemingen. Het is een goede zaak wanneer Vlaanderen dan ondersteuning kan bieden om dat makkelijker te maken. Ik denk dus dat het nuttig is om daarin te investeren.

Uiteraard kunnen ook een aantal initiatieven digitaal. We merken bij ondernemers dat er een evenwicht moet zijn tussen fysieke dienstverlening en digitale loketten. Dat strookt niet noodzakelijk, mijnheer Vande Reyde, met wat u zegt. Alleen vond ik dat uw tussenkomst eerder wantrouwig was ten opzichte van de ondersteuning die we bieden. We moeten daar een evenwicht hebben.

Ik heb twee projecten genoemd die nu nog hun beslag moeten krijgen, het EFRO-project (Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling) en de verweefcoach. Dat is geen automatisme. Deze dossiers worden ingediend, beoordeeld, onderzocht op hun meerwaarde en dan wordt beslist over eventuele ondersteuning.

Mevrouw De Vreese, ik heb gezegd dat de projecten binnenkort worden beoordeeld, dus ik kan u nog maar weinig informatie geven over hoeveel. Dat zal te gepasten tijde zeker gebeuren, maar het is niet zo dat de oproep zonder succes is. Zodra ik meer nieuws heb, zal ik dat doorgeven aan u.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

**VRAAG OM UITLEG van Andries Gryffroy aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de samenwerking tussen Vlaanderen en Nederland op het vlak van onderzoek en ontwikkeling (O&O)
– 338 (2019-2020)**

Voorzitter: de heer Robrecht Bothuyne

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): "Er is meer nood aan samenwerking tussen Vlaanderen en Nederland." Dat was de centrale oproep tijdens de eerste Vlaams-Nederlandse Wetenschaps- en Innovatiedag. Dit initiatief vloeit voort uit het engagement dat de voormalige minister-president Bourgeois en zijn Nederlandse collega Rutte

vorig jaar zijn aangegaan. De nieuwe minister-president Jambon is ook al te gast geweest bij minister-president Rutte, ook om dit nog te bestendigen.

Het brengt meer dan 230 actoren uit de overheden, het bedrijfsleven en de academische wereld samen. De thema's die op de eerste Vlaams-Nederlandse Wetenschaps- en Innovatiedag werden behandeld zijn: life sciences en gezondheid, artificiële intelligentie, digitalisering van de industrie, en duurzame energie. De verwachtingen zijn hooggespannen dat deze samenwerking leidt tot tal van nieuwe concrete samenwerkingen en projecten.

We moeten daar eerlijk in zijn, Vlaanderen en Nederland hebben te kampen met grensoverschrijdende en gelijkaardige maatschappelijke uitdagingen. Tevens hebben ze een vergelijkbare ambitie op het vlak van onderzoek en ontwikkeling. Er bestaan tal van opportuniteiten en onbetreden paden waar schaalvergroting, het delen van expertise en specialisatie een meerwaarde kunnen betekenen. Zo zouden Vlaanderen en Nederland elkaar kunnen versterken. De banden worden pas aangehaald als men elkaar beter kent, en daar is men nu mee bezig, als men weet waar elk land mee bezig is zodat men complementair kan werken, als men de meerwaarde van samenwerking beseft en bereid is om kennis en expertise te delen zodat niemand binnen zijn eigen gesloten grenzen blijft werken en men over het muurtje durft kijken.

Minister, hoe verloopt de samenwerking momenteel tussen Vlaanderen en Nederland op het vlak van wetenschap, innovatie, onderzoek en ontwikkeling vandaag? Welke mogelijke kritische succesfactoren en drempels zijn er? Hoe kan en zal deze samenwerking nog intensiever worden gemaakt?

Hoe evalueert u deze eerste Vlaams-Nederlandse Wetenschaps- en Innovatiedag? Op welke manier – want het is wel leuk van zo'n dag te organiseren – zal een gevolg gegeven worden aan dit initiatief? Dat is misschien minder mediageniek maar minstens zo interessant.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: De Vlaams-Nederlandse samenwerking op het gebied van wetenschap, O&O en innovatie bouwt voort op de intentieverklaring van 7 april 2004 voor meer innovatiesamenwerking en de hernieuwde intentieverklaring van 17 april 2018. Op voorstel van de Vlaams-Nederlandse Denkgroep Toekomstverkenningen spraken Vlaanderen en Nederland al in 2013 af om prioriteit te geven aan samenwerking op het gebied van hightech en duurzame chemie. Ik zal even doorgaan op de hightech, maar voor duurzame chemie is er ook een heel intense samenwerking.

Voor hightech werd in het voorjaar van 2016 een Vlaams-Nederlandse hightechstakeholdersgroep opgericht. In die groep zitten sleutelspelers uit Nederland en Vlaanderen, vanuit onze Vlaamse Strategische Onderzoekscentra en clusters. De groep is aan de slag gegaan met de opmaak van een Vlaams-Nederlandse hightechsamenwerkingsagenda, die toegespitst is op zes thema's: energie-innovatie, 'factories of the future', flexibele elektronica, fotonica, 'life sciences & health' en nieuwe materialen.

De eerste focus lag op de oogst van laaghangend fruit, in de vorm van concrete samenwerkingsprojecten met deels Europese en deels nationale middelen in het kader van het programma Interreg V Vlaanderen/Nederland. Dat was vrij succesvol, want naar aanleiding van het samenbrengen van de hightechstakeholdersgroep konden diverse hightechprojecten in het kader van Interreg worden opgestart. Het is altijd interessant als je extra geld krijgt door samenwerking.

De verdere focus ligt op de uitvoering van de samenwerkingsagenda, in het bijzonder op het terrein van 'life sciences & health'. Concreet zetten Nederland en

Vlaanderen gezamenlijk in op regeneratieve geneeskunde. Op dat terrein is de verdiepte samenwerking formeel bekrachtigd via een 'letter of intent' en lopen er een aantal onderzoeksprojecten.

Voorts wordt gekeken naar opportuniteiten en instrumenten voor samenwerking die verder gaan dan Interreg-projecten. Het gaat dan om projecten die zich dicht bij het fundamentele onderzoek of dicht bij de markt situeren. Maar er zijn natuurlijk ook drempels in de vormen van samenwerking. Welke zijn de instrumenten – ook budgettaire – die mogelijkheden bieden voor samenwerking tussen Nederland en Vlaanderen? Hoe kunnen we optimaal afstemmen? En in hoeverre stellen Vlaanderen en Nederland hun instrumenten grensoverschrijdend open?

Er is in het kader daarvan een zeer hechte samenwerking tussen het Fonds Wetenschappelijk Onderzoek - Vlaanderen (FWO) en de Nederlandse Organisatie voor Wetenschappelijk Onderzoek (NWO) op het gebied van wetenschappelijk onderzoek. Vlaamse en Nederlandse onderzoekers kunnen zeer laagdrempelig samenwerken binnen open competities van zowel NWO als FWO. Dat betekent dat Vlaamse en Nederlandse onderzoeksteams hun projectbudget deels kunnen laten financieren door NWO of FWO.

We kunnen dus gerust stellen dat er een diepe samenwerking is met Vlaanderen en Nederland op het vlak van wetenschap, O&O en innovatie. Als we in het regeerakkoord zeggen dat we inzetten op excellente samenwerkingsverbanden en uitwisseling propageren, dan denk ik dat dat in de praktijk eigenlijk wel gebeurt. Die diepe samenwerking en de nood eraan is ingegeven vanuit het besef dat we op die manier de kennis en kunde binnen onze eigen Vlaamse instellingen en bedrijven vergroten. Als je jezelf verarmt, ga je niet samenwerken. Je moet dat doen om slimmer te worden.

Om te benadrukken dat dat echt nodig is: onze onderzoeksinstellingen, hightech en chemische bedrijven in Vlaanderen en Nederland, zijn vaak op elkaar aangewezen als het gaat over Europese middelen, maar zijn soms ook concurrenten als het gaat om het binnenhalen van die middelen en om innovatie te ondersteunen. Je moet dus permanent zoeken naar dat snijpunt waar samenwerking extra voordelen biedt.

Ik vind dat de Vlaams-Nederlandse Wetenschaps- en Innovatiedag een succes was, zeker qua opkomst. Er waren meer tweehonderd deelnemers uit Vlaanderen en Nederland. Men wilde met die dag bijdragen tot de verdere samenwerking op het gebied van onderzoek en innovatie tussen de beide Lage Landen. De dag had ook tot doel om de 'triple helix'-stakeholders aan beide zijden van de grens samen te brengen en inspiratie te bieden om de samenwerking tussen Vlaanderen en Nederland te verdiepen. Ik heb aan de organisatoren van ons departement gevraagd of ze inspiratie hadden opgedaan en hun antwoord was volmondig ja. Ik denk dat ik dan ook mag stellen dat vanuit onze kant dit zeker positief wordt beoordeeld.

Quid de verdere opvolging? Op de top in Middelburg in 2018, waar ik ook bij was, is afgesproken om elke twee jaar een Vlaams-Nederlandse wetenschaps- en innovatiedag te organiseren. We zullen op een volgende Vlaams-Nederlandse top ook de vooruitgang in de wetenschaps- en innovatiesamenwerking kunnen toetsen. Ik zal daar van uit mijn bevoegdheden zeker op een heel constructieve manier aan meewerken.

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): Minister, ik dank u voor uw antwoord. Ook vanuit onze kant staan we daar heel positief tegenover. Dat is het probleem niet. We moeten inderdaad grensoverschrijdend samenwerken. Uw opmerking dat het soms samenwerken is en soms elkaar beconcurreren, is uiteraard terecht.

Ik heb nog een vraag over dat stakeholdersoverleg. Ik had er eerlijk gezegd nog niet van gehoord. Zijn de administraties en de organisaties, zoals FWO of VLAIO, er voldoende van doordrongen dat dit stakeholdersoverleg bestaat? De samenwerking biedt inderdaad opportuniteiten. Moet hier ook een link worden gemaakt met Flanders Investment & Trade (FIT), omdat het grensoverschrijdend is. Ik veronderstel dat het dus iets breder gaat. Gebeurt daar voldoende communicatie over, ook naar kleinere bedrijven die soms een beroep willen doen op die samenwerking? Ik vind het een prachtig initiatief, maar het is misschien niet voldoende gekend. Wat kunnen we doen om het beter bekend te maken? Zijn de administraties ervan doordrongen dat dit opportuniteiten biedt?

De voorzitter: De heer Vande Reyde heeft het woord.

Maurits Vande Reyde (Open Vld): Onze fractie staat uiteraard volledig achter deze samenwerking en de win-win die dit kan opleveren.

U hebt regeneratieve geneeskunde vermeld. Dat is geneeskunde die het terug opwekken van allerlei weefsels en cellen onderzoekt. Daarin zit geweldig veel potentieel. Er was inderdaad grote ambitie over uitgesproken. Daar zou een onderzoekscentrum voor komen, waar 500 onderzoekers en een onderzoeksbudget van 250 miljoen euro aan zou zijn gekoppeld. Wat is de stand van zaken daar? Hoe is dit eventueel gelinkt met de voornemens uit het regeerakkoord om regeneratieve geneeskunde uit te bouwen tot een speerpuntcluster in Vlaanderen en Nederland?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Uw vraag naar het bewustzijn is een beetje dubbel voor mij. Ik ben sinds een paar weken minister bevoegd voor Innovatie en Samenwerking. Ik stel tot mijn eigen verbazing ook vast dat het spectaculair is waarmee we allemaal bezig zijn en welke samenwerkingen er allemaal bestaan. Het zal ook mijn opdracht zijn om daar meer aandacht aan te geven.

U zult in de beleidsbrief ook lezen dat de minister die bevoegd is voor Innovatie echt het voortouw moet nemen om ons wat trotser te maken op de toekomstige uitdagingen die we aankunnen dankzij innovatie. Dat zal nu en dan samen moeten zijn met Nederland. Is dat voldoende bekend? Ik denk dat wel, want anders zou mijn administratie mij dat antwoord niet hebben bezorgd. Ik heb het ook in grote mate overgenomen. We zullen het met z'n allen wat meer moeten uitdragen. Toen ik bevoegd was voor Onderwijs hebben we ook de samenwerking met Nederland uitgedragen en is daar heel veel aandacht voor geweest. Dit zal nu niet anders zijn. Zoals u al zei, is de minister-president al op bezoek geweest bij Mark Rutte om dit nog eens in de verf te zetten.

De organisaties werken ook samen met de departementen. FIT, dat niet onder mijn bevoegdheid valt, werkt nauw samen met VLAIO om bedrijven te ondersteunen.

Ik moet de stand van zaken opvragen met betrekking tot de regeneratieve geneeskunde. U kunt er ook een schriftelijke vraag over stellen. Dan krijgt u de informatie in primeur, maar u mag natuurlijk zelf kiezen hoe u dat aanpakt.

Maar samengevat: het is beter om verbaasd te zijn over datgene wat gebeurt ten goede dan om verrast te zijn over het feit dat er niets gebeurt. Laat ons dit positief besluiten, maar zeker ook concluderen dat daar in de komende periode wat meer aandacht voor mag zijn.

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): Ik kan er misschien nog aan toevoegen dat, dankzij het goede werk dat tijdens de voorbije tien jaar werd geleverd, dit ook mogelijk is.

Maar u hebt gelijk. En als we daar, bij wijze van spreken, ook een gezicht op kunnen plakken, zal dat meer bekendheid krijgen dan bij ondernemers, waardoor die ondernemers ook weer meer zullen worden toegeleid naar vragen bij administraties. En zo gaat de bal aan het rollen.

Ik dank u voor het antwoord.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Johan Danen aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de financiering door Vlaanderen van het kernreactorproject MYRRHA – 341 (2019-2020)

Voorzitter: de heer Robrecht Bothuyne

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Mijn vraag om uitleg gaat inderdaad over de financiering door Vlaanderen van het kernreactorproject Multi-purpose hYbrid Research Reactor for High-tech Applications (MYRRHA). Het komt erop neer dat men met deze toepassing een multifunctionele onderzoeksinstallatie wil realiseren in Mol. Dat zou wereldwijd het eerste prototype van een kernreactor worden die aangedreven wordt door een deeltjesversneller. Het komt erop neer dat de reactor voortdurend gevoed moet worden door een externe neutronenbron omdat de kern onvoldoende splijtbaar materiaal bevat om zelf de reactie te onderhouden. Dat type reactor zou twee voordelen opleveren: een grotere veiligheid en minder kernafval.

In een eerste fase zal men de reactor vooral gebruiken om nieuwe kankertoepassingen te realiseren. Dat is waar Groen voorstander van is. Ik vermoed dat sommige critici zullen zeggen dat Groen daar tegen is. Nee, wij zijn daar absoluut voor. Het staat ook in het verslag.

In een verdere fase, richting 2040, zou men erin slagen – althans, dat is wat wetenschappers beweren – om een ander type van kernreactor te realiseren. Dat zou ervoor zorgen dat we tegen dan het hoogradioactief afval op een andere manier zullen kunnen verwerken en het dus minder schadelijk kunnen maken. Maar dan heb ik het over 2040, in het allerbeste geval.

De Federale Regering voorzag en voorziet de komende jaren alvast in veel financiële middelen om dit project te realiseren. Het is haar goed recht om die middelen daarvoor uit te trekken. In de periode 2018-2026 wordt er een kleine 290 miljoen euro uitgetrokken voor het voltooiën van fase 1. Die omvat ook nieuwe toepassingen voor het ontwikkelen van kankertherapieën. In een latere fase, richting 2038, wordt er 256 miljoen euro uitgetrokken voor het exploiteren van Minerva. En dan heeft men ook nog 115 miljoen euro uitgetrokken voor de ontwerp- en vergunningsprocedurekosten van fase 2 en 3. Dat is wat er op federaal niveau gebeurt.

Mijn verbazing was groot toen ik zag dat deze Vlaamse Regering in het regeerakkoord ruimte geeft aan ondernemingen om te ondernemen – dat is goed – om te innoveren – dat is goed – en om te internationaliseren – dat is fantastisch. Maar in dat hoofdstuk werd ook MYRRHA opgenomen. Er staat namelijk dat Vlaanderen het onderzoeksgedeelte van MYRRHA zal verzekeren van voldoende steun om toepassingen en valorisatie van het onderzoek te versnellen.

Minister, in onze ogen ging het vooral om een federaal project, dat in een eerste fase geld nodig had om dan nadien internationale financiering te kunnen vinden. Daarom vind ik dat wel een vreemde passage in het regeerakkoord.

Minister, met welke finaliteit of met welke doelstelling wil de Vlaamse Regering het MYRRHA-project ondersteunen? Met andere woorden, wat verwacht de Vlaamse Regering als uitkomst van dit onderzoek?

Hoe wil de Vlaamse Regering het onderzoeksgedeelte van het MYRRHA-project verzekeren van voldoende steun om toepassingen en valorisatie van het onderzoek te versnellen?

Welke ondersteuning plant de Vlaamse Regering voor het MYRRHA-project? Op deze vraag krijg ik graag een concreet antwoord.

Voorziet de Vlaamse Regering in financiële ondersteuning voor dit project? Hoeveel bedraagt de financiële ondersteuning?

De Federale Regering trekt al veel financiële middelen uit voor dit project. Zal Vlaanderen, samen mee het federale niveau, dit project cofinancieren of zal Vlaanderen specifieke onderdelen financieren? Welke zijn dat dan? Werd hierover al overleg gepleegd met het federale niveau?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega's, het MYRRHA-onderzoeksproject is gestart in 1998 op het Studiecentrum voor Kernenergie (SCK). De doelstelling was het zogenaamde ADS-concept (Accelerator Driven System) te demonstreren voor de behandeling van gebruikte splijtstof. Doel hiervan was de optimalisatie van definitieve stockage via ondergrondse berging. In 2005 heeft de Europese Commissie samen met een aantal EU-landen, die in dit domein onderzoek voeren zoals België, een demonstratiestrategie voor deze oplossing op semi-industriële schaal voorgesteld. De inspanningen van ons land maken deel uit van deze Europese strategie via het MYRRHA-project. Dit onderzoek kreeg, zoals vermeld, 156 miljoen euro steun via de Federale Regering.

Vanaf het begin van het MYRRHA-project is de hoofddoelstelling de transmutatie van nucleair afval, maar het is eveneens een pan-Europese multifunctionele onderzoeksinfrastructuur die op het SCK kan worden gebouwd. Dit als inleiding.

Vlaanderen wil het wetenschappelijk onderzoek van het MYRRHA-project steunen. Dit is voornamelijk gericht op het onderzoek naar de transmutatie van nucleair afval; de productie van medische radio-isotopen en de versnelde toepassing en valorisatie ervan; het aanwenden van infrastructuur voor fundamenteel wetenschappelijk onderzoek.

Het MYRRHA-project is een onderzoeksproject dat veel innovatie in fundamenteel en toegepast onderzoek kan brengen en creëren in Vlaanderen.

Het is in ons belang om een center of excellence van wereldniveau in Vlaanderen te steunen. Het SCK zal evenwel een dossier moeten indienen bij de Vlaamse overheid waarbij de onderzoekscomponent en de valorisatie hiervan benadrukt wordt. De gesprekken hierover met SCK moeten nog worden opgestart, wat u wellicht niet zal verbazen omdat de regering ook nog niet zo lang bezig is.

Naast eventuele financiële steun zullen we ook nagaan in hoeverre we de Vlaamse universiteiten en industrie hierbij kunnen betrekken. De Vlaamse Regering zal steun geven aan het MYRRHA-project binnen haar bevoegdheidsdomeinen. Een concrete invulling hiervan zal worden onderzocht na het overleg met het SCK en bij de beoordeling van het nog in te dienen dossier door het SCK.

Momenteel is nog niet gesproken over bedragen. Zoals gesteld zullen we het overleg en een dossier en de gesprekken afwachten.

Ook over de onderdelen is nog niet gesproken. Zoals gesteld, zullen we een dossier van het SCK rond het MYRRHA-onderzoek afwachten en dit met het SCK bespreken. Uiteraard zal er overleg met het federale niveau zijn, zodra dit mogelijk is.

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Minister, ik dank u voor uw antwoord. Ik onthoud vooral dat er nog veel onduidelijkheid is – en dat is wel te begrijpen – maar ook een vaste wil om in MYRRHA te investeren. Laat me toe dat vreemd te vinden.

Het gaat om een federaal project dat van de federale overheid meer dan een half miljard euro toegezegd heeft gekregen. Ze hebben toen gezegd dat het goede basis is om op zoek te gaan naar cofinanciering en naar private partners, vooral internationale. Als ze die vinden – en hopelijk voor hen vinden ze die ook –, dan kunnen ze hun onderzoeksproject ten volle uitrollen.

Als Vlaanderen daar nog eens wat geld tegenaan gooit, vraag ik me af of het dan echt zo'n veelbelovend project is. Als het dat wel zou zijn of is, dan vindt men allicht relatief makkelijk geld, zeker als de federale overheid al een half miljard euro voorziet. Laat me dus toe dat toch vreemd te vinden.

Ik ben op dit vlak geen specialist – ik denk dat hier weinig specialisten zitten – maar ik heb wel een aantal specialisten geraadpleegd. Ik heb ook gezien dat sommigen zich in de pers hierover uitgebreid hebben uitgelaten, onder andere professor Eggermont. Hij was ooit een directielid van het SCK. Hij zegt dat hij heel grote vragen heeft bij MYRRHA. Men zegt dat men met MYRRHA het kernafvalprobleem zal verkleinen, maar professor Eggermont zegt dat die troef al te gemakkelijk wordt uitgespeeld.

Als alles goed gaat, kan het helpen om in de toekomst een oplossing te vinden voor een deel van dat langlevende kernafval. Maar dan hebben we het over 2040 of later, en tegen dan zullen de kerncentrales in ons land en in de rest van Europa allicht gesloten zijn.

Ik zal met deze vraag nog eens terugkomen zodra het concreter wordt. Ik zou u toch willen vragen om zeer voorzichtig te zijn om hier extra geld in te steken. Niet omdat ik niet geloof in nieuwe kankertoepassingen, maar wel omdat ik heel kritisch ben omdat specialisten samen met mij zeggen dat het kernafvalprobleem binnen 20 of 25 jaar tot een oplossing kan leiden, maar dan voor nieuw kernafval. Tegen dan zullen de meeste centrales in Europa allicht gesloten zijn.

De voorzitter: De heer Vande Reyde heeft het woord.

Maurits Vande Reyde (Open Vld): De kennis en knowhow die we hebben inzake het nucleaire is niet enkel voor de afvalbehandeling nuttig maar is dat ook in heel veel andere sectoren, bijvoorbeeld de nucleaire geneeskunde. Onder andere voor de diagnose en behandeling van kanker.

Johan Danen (Groen): Dat heb ik gezegd.

Maurits Vande Reyde (Open Vld): Los van de grote toekomstvisies die er zijn op het vlak van energieomwenteling moeten we de kennis en knowhow die we daar hebben, onder andere door deze projecten, niet zomaar verwaarlozen.

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): Mijnheer Danen, ik vind het vreemd dat u het vreemd vindt. We hebben al vier jaar gezamenlijk in debatten gezeten. Ik heb al vier jaar gepleit om verder te werken aan het MYRRHA-project. Om drie redenen. Het gaat niet alleen over nucleaire geneeskunde maar ook over afvalverwerking. Het gaat

over circulair denken. U zegt dat we niet zeker zijn dat het zal lukken. Als je daarom geen fondsen meer wil geven, moet je niets meer doen. Dan heb je geen research meer, dan heb je geen innovatie meer. Neen, juist dan moet je innoveren en aan research doen. Oké, de kans op slagen is niet 100 procent zeker. De overheid moet dan in bijkomende middelen voorzien. Maar stel dat het wel lukt. Dan hebben we iets fantastisch! Dat kan later tot andere toepassingen leiden. Why not? Ik heb daar geen probleem mee. Ik kom daar ook open voor uit. Dat weet u ook van ons. Ik vind het dus vreemd dat u dat vreemd vindt. Dat staat in het regeerakkoord. We zijn er al altijd voorstander van geweest omdat het later misschien de mogelijkheid biedt om bijvoorbeeld nucleaire energie te maken op basis van afvalrecyclage. Why not?

Minister, ik dacht dat er in de vorige regeerperiode al afspraken werden gemaakt over mogelijke budgettering en key performance indicators (KPI's), die dan door MYRRHA moesten worden nagegaan in verband met de data. Men moest er dan voor zorgen dat tegen 2020-2025 de eerste fase af was, zodat het gedeelte voor de radio-isotopen al kon werken omdat de RW1 moet gesloten worden omdat hij niet meer verder kan worden vergund enzovoort. Ik dacht dat er daarover al meer concrete afspraken waren dan u nu komt te vertellen. Het verwonderde mij dat u zei dat u nog aan het praten was. Ik dacht dat de onderhandelingen al veel verder stonden en dat het nu een kwestie was van de budgetten toe te kennen.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Mijnheer Danen, ik ben ook een beetje verbaasd over uw betoog want ik heb totale openheid gegeven. Dat is het gemakkelijkst. We moeten een afsprakenkader maken en dan moeten we bepalen hoeveel budgetten wij eraan kunnen hangen. U zult dat in alle openheid te zien krijgen. U was er niet sinds vanmorgen 9 uur, maar bijna alle vragen die hier vanmorgen werden gesteld gingen over de nood om ons als Vlaamse regio meer op de kaart te zetten als het gaat over innovatie. Dit is wat mij betreft een uitstekende opportuniteit om te evolueren naar dat centrum op wereldschaal. Je bent natuurlijk op voorhand niets zeker, je weet op voorhand niet wat de resultaten zullen zijn. Maar wij moeten zoeken naar concrete projecten en die ook steunen met Vlaamse middelen die gericht zijn op valorisatie voor Vlaanderen. Je kunt onmogelijk zeggen dat dit project niet kan leiden tot grote valorisaties in Vlaanderen. Ik heb al andere projecten gezien waarover ik meer twijfels zou kunnen hebben. De problematiek van het kernafval zal trouwens ook blijven, eender wat er nu gebeurt. Maar je moet daar wel innovaties in proberen te bereiken. Ik zal er ook verder open over zijn.

Collega Gryffroy, er zijn in de vorige legislatuur zeker al gesprekken geweest, maar er is nog niets concreets. Vooraleer we budgetten kunnen uittrekken, moeten we heel concreet afspreken wat de component is die wij kunnen ondersteunen. Ik moet dat nu hernemen. Mijn voorganger heeft uiteraard voorbereidend werk gedaan. Het heeft een plaatsje gekregen in het regeerakkoord. Ik moet niet 'from scratch' starten, maar zoals andere ministers in andere domeinen dossiers moeten hernemen, moet dat hier ook gebeuren. Het is niet gefinaliseerd. Ik vind het ook niet correct om nu al te zeggen wat mogelijke afspraken zijn, zolang we dat kader niet hebben. Ik moet nog spreken met de mensen van het SCK. Ik heb nog niet iedereen kunnen zien, want de dagen vervliegen snel. Maar we bouwen zeker verder en ik hoop om daar op zo kort mogelijke termijn meer duidelijkheid over te kunnen verschaffen.

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Ik ben de eerste om innovatie te steunen – ik vind dat we daar nog veel te weinig geld in stoppen – maar dan het liefst toekomstgerichte innovatie. Waar het hier over gaat, dat zijn eventuele oplossingen voor kernafval

na 2040. Ik hoop en ik denk dat we dan met niet veel nieuw kernafval meer zullen zitten. U doet me hier af als een halve idioot die denkt dat we voor alle afval een oplossing zullen moeten zoeken, maar daar gaat het niet over. Ook het NIRAS zegt dat: we zullen geologische berging nodig hebben voor het huidige kernafval en het kernafval van de komende jaren. Ik hoop toch wel – en ik denk dat we het daarover eens zijn – dat we in 2040 in Vlaanderen en België en in grote delen van Europa niet meer met kerncentrales zullen zitten.

Ik zou dus veel liever hebben dat Vlaanderen investeert in bevoegdheden waarvoor het zelf bevoegd is, namelijk hernieuwbare energie, en oplossingen daarvoor, zoals slimme netten en dat soort dingen. Want daar moeten we heel veel voorsprong nemen. Laten we investeren in zaken die toekomstgericht zijn en niet in zaken waarvan we eigenlijk weten dat tegen dan de oplossingen die mogelijk gevonden zullen zijn, voor grote delen van Europa niet meer geschikt zullen zijn.

Als een federale overheid hier meer dan een half miljard euro geld in stopt, en we zijn niet in staat om voor de rest geld te zoeken op de internationale markt, dan stel ik me echt vragen bij de slaagkansen van zo'n project. Natuurlijk moet je als overheid geld stoppen in dingen waar je in gelooft. Het zijn misschien niet onze keuzes, maar ik stel vast dat hier al heel veel jaren heel veel geld in gestopt is. Ook de volgende jaren worden hier nog eens honderden miljoenen in gestopt. Als je dan niet voldoende geld vindt, moet je je ook wel eens bezinnen: is het allemaal wel zo oké als men laat uitschijnen? Collega Danen, ik denk dat u struisvogelgewijs de problemen misschien net iets te snel ontkent, maar ongetwijfeld wordt het debat later nog vervolgd. *(Opmerkingen)*

Ik neem het niet dat men mij hier als een halve idioot wegzet. Het gaat om nieuw kernafval, en dat zullen we niet meer hebben... *(Opmerkingen)*

Het gaat om nieuw kernafval. *(Opmerkingen)*

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.